

Ulaganje u jezik i identitet Erasmus studenata u Torinu

Vicković, Josipa

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:784843>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-15**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

Sveučilište u Zadru

Odjel za lingvistiku
Lingvistika

Josipa Vicković

**Ulaganje u jezik i identitet Erasmus studenata u
Torinu**

Diplomski rad

Zadar, 2023.

Sveučilište u Zadru

Odjel za lingvistiku
Lingvistika

Ulaganje u jezik i identitet Erasmus studenata u Torinu

Diplomski rad

Student/ica:

Josipa Vicković

Mentor/ica:

Doc. dr. sc. Rea Lujić Pikutić

Komentor/ica:

Prof. dr. sc. Marijana Kresić Vukosav

Zadar, 2023.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Josipa Vicković**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Ulaganje u jezik i identitet Erasmus studenata u Torinu** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 6. listopada 2023.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Teorijski okvir: Društveno kulturalna prilagodba	2
2.1. Kulturni šok.....	3
2.2. Akulturacija, etnocentrizam i kulturni relativizam	4
2.3. Jezična barijera	5
3. Usvajanje drugog jezika.....	6
3.1. Jezični čimbenici i strategije u procesu usvajanja inog jezika	7
3.2. Uloga afektivnih čimbenika u procesu usvajanja inog jezika	9
3.3. Dvojezičnost i višejezičnost	10
3.4. Prebacivanje kodova i miješanje kodova	11
4. Višestruki jezični identitet	12
5. Ulaganje u ini jezik	15
5.1. Odnos identiteta, moći i ulaganja u procesu učenja inog jezika.....	16
5.2. Moć i kapital.....	19
5.3. Ulaganje u ini jezik u digitalnom dobu.....	19
6. Metodologija istraživanja: Lingvistički opisi ispitanika	21
7. Analiza.....	23
7.1. Analiza uloge sociokulturnog okruženja s različitim očekivanjima o ponašanju i upotrebi jezika.....	23
7.2. Analiza o ulozi inog (talijanskog) jezika u izgradnji jezičnog i društvenog identiteta stranih studenata	31
7.3. Analiza jezičnih stavova stranih studenata o modelu ulaganja u ini (talijanski) jezik .	33
8. Zaključak.....	41

1. Uvod

Tema ovog diplomskog rada je istraživanje ulaganja u jezik i identitet Erasmus + studenata u Torinu. Koncept jezičnog ulaganja uspostavila je Bonny Norton u svom radu: "Social Identity, Investment and Language Learning" (1995). Koncept ulaganja predstavlja vezu između identiteta, moći i učenja jezika te govori o tome da pojedinci ulažući u određeni jezik, ujedno ulažu i u svoj društveni identitet koji se u skladu s našim odabirima mijenja tijekom vremena i konteksta. Dakle, naglasak je na sociološkom aspektu (Norton, 1995). Međutim, društveni svijet u kojem se pregovara o identitetima, ograničen je moći i zato ti isti pojedinci često ne mogu birati uvjete interakcije.¹ Naime, radi se o dinamici između sugovornika gdje su mogući nejednaki odnosi moći s naprednim govornicima i / ili izvornim govornicima jezika koji često imaju veću moć u tom razgovoru. S obzirom na to da se pojedinci kreću u različitim komunikacijskim kontekstima, odnosi moći stalno se mijenjaju. Izvorni govornici, poslodavci i učitelji imaju moć nametnuti jezične norme i konvencije te odrediti uvjete razgovora. Drugim riječima, neizvorni govornici mogu biti pozicionirani od strane izvornih govornika na načine koji mogu ograničiti njihove mogućnosti da govore i budu saslušani. Kako bi objasnili ulaganje, autori se služe konceptima moći, kapitala i identiteta preuzetih od Bourdieua (1991) i Weedona (1987).

U ovom će se diplomskom radu analizirati ulaganje u jezik i identitet u procesu akulturacije Erasmus + studenata u Italiji. Diplomski rad je podijeljen u tri dijela. Prvi dio sastoji se od teorijskog dijela rada. U drugom dijelu rada opisat će se metodologija i prikazati jezične biografije ispitanih Erasmus + studenata, a u posljednjem dijelu analizirat će se dobiveni podatci (intervjui s ispitanicima, Erasmus + studentima u Torinu). U teorijskom dijelu rada, pokušat ćemo predstaviti različite definicije. Krenut će se od društveno-kulturalne prilagodbe, usvajanja drugog jezika, jezika i identiteta te će se vidjeti na što se točno odnosi pojam „ulaganje u ini jezik“. Zatim slijedi empirijski dio istraživanja u kojem će se na kvalitativan način analizirati i interpretirati odgovori studenata. Korpus je prikupljen intervjuima te uz pomoć *Google Form* upitnika. Ovaj diplomski rad ima za cilj vidjeti na koji način Erasmus + studenti u Italiji ulažu u ini jezik kojeg uče te protumačiti kako i koji sociološki aspekti utječu na učenje i korištenje inog jezika u različitim situacijama te na izgradnju njihova identiteta. Elementi koji su ključni za identitet su: ulaganje, vlastita motivacija, odnosi moći, prilike koje imaju ili nemaju za izražavanje na stranom jeziku, itd.

¹ U ovom slučaju radi se o moći između sugovornika u društvenoj kulturi.

Istraživačka pitanja kojima ćemo se voditi glase: koja je uloga sociokulturnog okruženja u procesu učenja inog jezika Erasmus + studenata? Drugo istraživačko pitanje glasi: Na koji način učenje inog jezika utječe u izgradnji jezičnog i društvenog identiteta stranih studenata. Treće istraživačko pitanje: Na koji način Erasmus + studenti ulažu u ini jezik kojeg uče?

Analiza diplomskog rada također je podijeljena u tri dijela. U prvom dijelu analize cilj je utvrditi ulogu sociokulturnog okruženja s različitim očekivanjima o ponašanju i upotrebi jezika te jezične stavove stranih studenata prema talijanskom jeziku. Drugi dio analize odnosi se na ulogu inog (talijanskog) jezika u izgradnji jezičnog i društvenog identiteta stranih studenata. Zadnjim dijelom analize željelo se provjeriti na koji način Erasmus + studenti ulažu u ini jezik te njihove stavove o modelu ulaganja u ini (talijanski) jezik.

2. Teorijski okvir: Društveno kulturalna prilagodba

Za razliku od ekonomskih migranata koji se sele zbog posla ili izbjeglica koje se sele radi sigurnosti, međunarodni studenti posebna su skupina migranata -*sojourners*. Ovaj naziv odnosi se na one studente koji privremeno borave u stranoj zemlji u obrazovne svrhe. (Dentakos i sur. 2017). Jedan od glavnih izazova za međunarodne studente je njihova sociokulturna prilagodba novom okruženju koja ponekad može izazvati frustraciju i razočarenje. To bi moglo biti posljedica jezičnih poteškoća, kulturoloških razlika, nedostatka prijateljstva ili pak gubitak društvene podrške sveučilišta. Shodno tome, zbog poteškoća u prilagodbi stranoj kulturi, međunarodni studenti teže se prilagođavaju novoj okolini u usporedbi s domaćim studentima.

Društveno-kulturalna prilagodba odnosi se na sposobnost snalaženja u novoj kulturnoj sredini u kojoj pojedinac razvija kulturne i društvene vještine kako bi se uspješno nosio sa svakodnevnim aktivnostima i situacijama (Čičak, 2017). Kanadski antropolog Kalervo Oberg (2006) tvrdio je da pojedinac postaje članom zajednice tek kada postigne zadovoljavajuću prilagodbu. Za međunarodne studente to znači suočavanje s razlikama između njihovih osobnih kulturnih vrijednosti, pravila i običaja te onih njihovih domaćina, kako bi se prilagodili novom akademskom sustavu te društvenom okruženju. Američko novozelandska kulturalna psihologinja, Colleen Ward, razlikuje dvije domene međukulturalne prilagodbe: psihološku i društveno-kulturalnu (Ward i Kennedy, 1999:660). U psihološku prilagodbu ubraja osobnost, životne promjene i društvenu potporu. S druge strane, društveno-kulturalna dimenzija podrazumijeva integraciju u novu sredinu, poznavanje jezika, interakciju s domaćinima, identifikaciju s lokalnim stanovništvom i proces akulturacije (Ward i Kennedy, 1999:661).

Dok je etnocentrizam prepreka prilagodbi novom okruženju, poželjni aspekti društveno kulturalne prilagodbe uključuju usavršavanje jezika, kulturni relativizam, odnosno vrednovanje drugih kultura, osobni razvoj, smanjenje netolerantnosti i stereotipa i sl. Svi ovi faktori pojedincima znatno olakšavaju razvitak društvenih vještina kao i nošenje sa svakodnevnim aktivnostima i životnim situacijama (Čičak, 2017).

2.1. Kulturni šok

Život u inozemstvu može biti uzbuđljivo iskustvo koje potiče nove poglede na svijet i povećava kulturnu znatiželju. S duge strane, odlazak od kuće i putovanje na studij u novu zemlju nerijetko je i stresno iskustvo, neovisno o tome koliko se pojedinac za to pripremao. Naime, ne dijele sve kulture iste vrijednosti i uvjerenja o tome što je „normalno“ ili što društvo prihvaća. Kulturni šok može uključivati šok koji je nastao tijekom upoznavanja novih ljudi, kušanja nove hrane, jezične prilagodbe. Primjerice, kasnija večera smatra se sasvim normalnom u nekim zemljama, poput Španjolske i Italije. S druge strane, u drugim zemljama poput Njemačke, večera se poslužuje mnogo ranije. Nadalje, sama činjenica da je pojedinac udaljen od ljudi koji su mu važni u životu, poput obitelji i prijatelja, uzrokuje pojavu nostalgije i usamljenosti. Ipak, kulturni šok više je od jednostavnog nepoznavanja društvenih normi ili iskustva s novom hranom te može utjecati na pojedince čak i nakon što su se upoznali s novom kulturom.

Izraz kulturni šok relativno je nov naziv kojeg je skovao antropolog Kalervo Oberg 1960. godine. U svom članku o Kulturnom šoku, Oberg je formulirao generalizirani „model medenog mjeseca-krize-oporavka-prilagodbe“, a kulturni šok opisao kao „bolest“ s kojom se suočavaju međunarodni putnici, a neki od simptoma su: osjećaj bespomoćnosti, nostalgija, razdražljivost. Shodno tome, Ward i sur. (1998) navode stadije kroz koje prolaze studenti-migranti prije same prilagodbe. Prva je faza medenog mjeseca, gdje je sve novo i uzbuđljivo. No rana euforija i nerealna očekivanja od novog okruženja mogu rezultirati razočarenjem kada se studenti suoče s razlikama između novog sustava i onoga na kojeg su navikli. Zatim slijedi faza prilagodbe u kojoj se studenti privikavaju te naposljetku prihvaćaju nove uvjete.

S druge strane, antropolog Michael Winkelman (1994) tumači kulturni šok kao normalnu pojavu koja se događa kad se pojedinac nađe u stranom kulturnom okruženju. Adekvatno prepoznavanje simptoma kulturnog šoka te modifikacija ponašanja, pomaže pojedincu da se lakše prilagodi i savlada kulturni šok. Važno je napomenuti da uz četiri gore navedena procesa, postoji i peta faza kulturnog šoka. Naime, obrnuti kulturni šok događa se

kada se pojedinac vrati u svoju zemlju. Iako pojedinci različito doživljavaju ove faze, a utjecaj i redosljed svake faze uvelike varira, one ipak daju smjernice kako se prilagođavamo i nosimo u novim sredinama i kulturama.

2.2. Akulturacija, etnocentrizam i kulturni relativizam

Svake godine milijuni studenata putuju u inozemstvo kako bi stekli visoko obrazovanje. Studentski boravak u inozemstvu pruža intelektualno i osobno obogaćivanje uz koje se vezuje mnogo pozitivnih iskustava: učenje novog jezika, širenje horizonta, uspostavljanje kontakta s ljudima iz različitih kultura, itd. Pojedinci izloženi međunarodnom okruženju prolaze kroz proces akulturacije koji može utjecati na njihovu dobrobit i obrazovno iskustvo. Međutim, odabir studija u inozemstvu može predstavljati mnoge izazove za međunarodnog studenta, uključujući stres i poteškoće s prilagodbom okolini zemlje domaćina. Kao posljedica ovog izravnog kontakta odvija se proces akulturacije, a sama promjena može se realizirati u različitim oblicima: u stavovima, ponašanjima, sustavima vrijednosti, ali i u osobnim i kolektivnim promjenama identiteta (Lazzari, 2010).

Etnocentrizam i kulturni relativizam pojmovi su koji se odnose na određena pojedinčeva vjerovanja i stavove u odnosu prema drugim kulturama. Shodno tome, etnocentrizam uspoređuje druge kulture koristeći specifičnu kulturu neke skupine (najčešće vlastitu kulturu) kao osnovu usporedbe. Vlastita kultura, uvjerenja i prakse smatraju se superiornima u odnosu na druge kulture (Oberg, 1960). Takve se procjene nazivaju „etnocentričnim“ i smatraju se preprekom međukulturnom razumijevanju. S druge strane, kulturni relativizam suprotstavlja se etnocentrizmu u razumijevanju različitih kulturnih praksi i uvjerenja o tome što je „ispravno“ ili „pogrešno“, „čudno“ ili „normalno“ te drži da svaka zajednica ima svoja kulturna obilježja i kulturne prakse koje bismo trebali pokušati razumjeti u njihovom vlastitom kulturnom kontekstu. Drugim riječima, sve su kulture jednako valjane i svaki standard valoriziranja, procjene i prosuđivanja, treba biti shvaćen isključivo na temelju vlastite kulture te osobe (Oberg, 1960:143).

Proces prilagodbe i akulturacije stranih studenata koji studiraju u inozemstvu je izazovan i zahtjevan i drugačiji je od procesa s kojim se suočavaju imigranti, izbjeglice, turisti, radnici, volonteri i sl. U usporedbi s drugima, studenti na razmjenu su obično mlađi, obrazovani, visoko motivirani, spremni učiti, mijenjati se i prilagođavati se. Osim toga, moraju se brzo prilagoditi novoj kulturi i jeziku, budući da obično provode kratko vrijeme u inozemstvu – najčešće od tri mjeseca do jedne godine.

Furnham i Bochner (1986) ističu četiri glavna problema prilagodbe s kojima se međunarodni studenti suočavaju. Prvo, studenti su suočeni s istim problemima kao i svaka osoba koja živi u stranoj zemlji, kao što su: različita kultura, jezik, smještaj, odvojenost od doma, financijski problemi, društveni odnosi, itd. Drugo, dob od 18 do 25 godina osjetljiva je životna faza u ljudskom razdoblju s mnogo psiholoških i društvenih zadataka, poput osamostaljivanja i uspostave vlastitog identiteta. Treće, studenti se moraju nositi sa specifičnim akademskim zahtjevima. Od njih se očekuje reorganizacija i prilagodba novom obrazovnom sustavu te uspostavljanje uspješnih društvenih odnosa. Premda su radoznalost i entuzijazam dio ovih novih iskustava, intenzivne emocije u tom razdoblju mogu biti povezane s iscrpljenošću i neuspjehom. To je trenutak kada studentima treba pružiti socijalnu i psihološku podršku i naučiti ih kako razumjeti i nositi se s normalnim promjenama raspoloženja koje mogu proizaći iz stresa. Četvrto, međukulturalno putovanje donosi novu ulogu – ulogu pridošlice, sa svim promjenama koje sa sobom donosi akulturacija.

2.3. Jezična barijera

Proces akulturacije i kulturni šok, pojedinci će lakše prebroditi upoznavanjem ljudi i izvornih govornika zemlje domaćina. Taj proces svakako olakšava poznavanje jezika te zemlje, budući da jezik predstavlja simbolički komunikacijski sustav sastavljen od znakova i pravila koji se koristi za međusobnu komunikaciju (Čičak, 2017).

Jedan od glavnih problema s kojim se nose međunarodni studenti su jezične poteškoće. Jezična barijera predstavlja stres za strane studente te je često povezana s akademskim uspjehom. Istraživanja pokazuju da mnogi neizvorni govornici osjećaju blokadu u razgovoru s izvornim govornicima (Vandrick, 2000). Također, neizvorni govornici koji govore određeni jezik s naglaskom ili gramatičkim pogreškama često su marginalizirani. Komunikacija između ljudi različitog kulturnog podrijetla utječe na napredak u učenju jezika i prevladavanje jezične barijere te samim time olakšava razmjenu kontakata, komunikacije i odnosa između pojedinaca različitog kulturnog podrijetla. Razgovor s kolegom, susjedom, trgovcem itd., podiže pojedinčevo samopouzdanje te mu otvara potpuno novi svijet jezičnih i kulturnih značenja (Oberg, 2006).

3. Usvajanje drugog jezika

Lingvistika je znanstveno proučavanje jezika, a usvajanje drugog jezika (eng. *Second Language Acquisition*) je potpodručje ili grana lingvistike koje se fokusira na učenje i poučavanje stranog jezika. Proces usvajanja drugog jezika je kompleksan, a istraživanja o njemu su brojna. Izraz „usvajanje drugog jezika“, u širem smislu, odnosi se na učenje nematerinjeg jezika nakon što je prvi jezik (J1), tj. materinji jezik naučen, bilo u prirodnom, bilo u društvenom ili u formalnom okruženju (npr. školska ustanova) te može započeti u djetinjstvu ili tijekom odrasle dobi (Krashen, 1982).

Živimo u višejezičnom svijetu koji se sve više globalizira. Shodno tome, usvajanje drugog jezika ne samo da otvara nova vrata, već ima i brojne druge prednosti. Ljudi u potrazi za boljim životom, poslom ili daljnjim obrazovanjem putuju u različite dijelove svijeta. Mnoga djeca već od ranog djetinjstva usvajaju još jedan jezik u manje ili više prirodnoj sredini kao što je obitelj, igra s drugom djecom ili u nekoj ustanovi. Također, djetetova obitelj može biti pripadnik grupe manjinskih jezika, kao što su djeca Talijana u Istri ili pak mješoviti brak roditelja. Naposljetku, čest slučaj je preseljenje i život djetetove obitelji u stranu zemlju zbog rada, ekonomske migracije, i sl. (Prebeg Vilke, 1991).

Usvajanje drugog jezika uključuje učenje bilo kojeg jezika koji pojedinac nauči nakon svog prvog jezika ili prvih jezika.² U hrvatskom jeziku, prihvaćen je naziv „ini jezik“, poznat pod kraticom – IJ, koji uključuje sve jezike koje pojedinac usvaja nakon što je već usvojio prvi jezik (Medved Krajnović, 2010). Medved Krajnović (2010: 4) tvrdi da postoje tri vrste okruženja u ovladavanju inim jezikom te kao prvo navodi:

Usvajanje drugog jezika (engl. *second language acquisition*) u prirodnoj sredini (odnosi se i na treći i na sljedeći jezik koji pojedinac usvaja). Drugi jezik označava jezik koji pojedinac spontano usvaja u sredini u kojoj je on službeni jezik ili prvi jezik većini stanovništva.

Primjer takvog usvajanja bilo bi spontano usvajanje jezika pri izloženosti okolini u kojoj ga se koristi u svakodnevnim situacijama (razgovor izvornog govornika hrvatskog jezika koji u stranoj zemlji sudjeluje u svakodnevnoj komunikaciji sa stanovništvom zemlje domaćina). Radi se dakle o spontanom usvajanju, bez svjesnog učenja. Druga vrsta okruženja odnosi se na učenje inog jezika u formalnom okruženju, gdje je naglasak na strukturiranom pristupu. Radi

² Neki ljudi imaju više prvih jezika), to može biti nečiji drugi jezik, ali može biti i treći, peti, deseti, itd.

se o u institucijama i obrazovnim sredinama. Primjer takvog okruženja je učenje talijanskog jezika u hrvatskim školama. Kao treću vrstu okruženja, Medved Krajnović (2010) navodi učenje inog jezika u „mješovitom kontekstu gdje, pojam *ovladavanje*, kao nadređeni pojam, uključuje i neformalno usvajanje i formalno učenje, a pojam *ini* podrazumijeva bilo koji jezik osim prvoga usvojenoga i zapravo je nadređen već spomenutim pojmovima J2, J3 i SJ“ (Medved Krajnović, 2010: 5). Radi se o izvornom govorniku hrvatskog jezika koji uči talijanski jezik tijekom školovanja u Puli, ali ga zbog brojnosti talijanskih govornika u Istri, istodobno usvaja i u svakodnevnom životu.

3.1. Jezični čimbenici i strategije u procesu usvajanja inog jezika

Strategije učenja inog jezika su ciljno usmjerene radnje koje učenik koristi tijekom samog procesa usvajanja jezika. Strategije učenja jezika dobile su veću pažnju ranih 1970-ih zbog ključne uloge koju igraju u učenju jezika te ih mnoga istraživanja različito definiraju. Medved Krajnović (2010) ističe Rigneyevu (1978) definiciju strategija učenja jezika koja strategije određuje kao svjesne radnje ili ponašanja kojima se koriste učenici jezika kako bi poboljšali stjecanje, pohranjivanje, zadržavanje, prisjećanje i korištenje novih informacija. Najviše istraživanja o jezičnim strategijama bilo je tijekom 1980-tih i 1990-ih godina. Međutim, zbog nedostatka čvrste teorijske podloge, strategije učenja nisu još uvijek jasno određene (Medved Krajnović, 2010).

Medved Krajnović (2010) ističe R. Oxfordovu (1990) podjelu strategija učenja jezika na izravne i neizravne strategije. Izravne strategije obuhvaćaju: strategije pamćenja (ponavljanje), kognitivne strategije (analiziranje i razmišljanje), strategije nadoknađivanja (pogađanje). Neizravne strategije uključuju metakognitivne strategije (organizacija i planiranje učenja), afektivne strategije (ohrabrivanje samoga sebe) i društvene strategije. (Medved Krajnović, 2010).

Novija klasifikacija i podjela strategija dolazi od Dörnyei i Skehana (2003) koji svrstavaju strategije učenja jezika u 4 skupine: Kognitivne strategije uključuju: sažimanje informacija, ponavljanje gradiva i sl. Metakognitivne strategije više razine odnose se na: nadgledanje, evaluaciju, planiranje te organiziranje učenja. Društvene strategije podrazumijevaju aktivnosti u kojima učenici jezika mogu komunicirati s izvornim govornicima inog jezika kojeg žele naučiti. Zadnje su afektivne strategije koje se bave upravljanjem,

odnosno kontrolom korisnika nad svojim emocijama, kako negativnim, tako i pozitivnim, kako bi se učenik fokusirao i bio što uspješniji (Medved Krajnović, 2010).

Sve ove strategije utječu na način na koji se učenici susreću s učenjem jezika i mogu biti korisne u njihovom ovladavanju inim jezikom. No nije uvijek jednostavno odrediti koje bi strategije bile efikasnije od drugih jer na to mogu utjecati različiti faktori kao što su: dob, spol, kognitivni stil, kontekst učenja te najvažnije – kulturološki kontekst. (Medved Krajnović, 2010). Također, postoje različiti čimbenici koji mogu utjecati na postignuća učenika pri učenju dugog jezika. Neki od tih čimbenika uključuju dob, kogniciju, inteligenciju, osobnost, interes, samopouzdanje, motivaciju i okolinu učenja. Učenikov materinji jezik također igra važnu ulogu pri usvajanju novog jezika. Ako je učenikov materinji jezik iz slične obitelji jezika, proces usvajanja teći će mnogo brže, pa će tako učeniku biti mnogo lakše naučiti talijanski ako mu je španjolski materinski jezik. Opće jezične vještine, poput gramatike i sintakse, mogu se prenositi s jednog jezika na drugi. Dakle, što je učenik jače ovladao svojim materinskim jezikom, to će brže razviti ovladavanje novim jezikom. Prilikom učenja novog jezika, najvažniji čimbenik je izlaganje. Maksimiziranje izloženosti poput svakodnevnog razgovora na jeziku kojeg se uči, slušanje izvornih govornika te čitanje, pisanje, slušanje glazbe, gledanje filmove itd. ključan je čimbenik od kojega učenik može imati velike koristi pri poboljšanju svojih jezičnih vještina.

Učenje novog jezika može biti izazovno, a Erasmus studenti svojim sudjelovanjem na međunarodnom studiju u inozemstvu, itekako imaju prednost pri učenju jezika sredine u kojoj se nalaze jer su svakodnevno okruženi i izloženi tom jeziku. Također, ljudi u društvu moraju stvoriti pogodno okruženje za učenje jer će to utjecati na motivaciju i entuzijazam studenata da razviju govorne vještine u novoj okolini. Jedan od načina da međunarodni studenti nauče ili poboljšaju jezik sredine u koju su došli jest slušanje glazbe na lokalnom jeziku, čitanje lokalnih novina i časopisa, komunikacija na lokalnom jeziku s izvornim govornicima, zapisivanje novih riječi, izraza itd. Jedan od autora koji se bave transformacijama identiteta učenika drugog jezika u različitim kontekstima je David Block. On se u svojoj knjizi pod naslovom *Second Language Identities* dotiče i teme studenata tijekom njihova studijskog boravka u inozemstvu. Block (2007) tvrdi kako je u kontekstu stranog jezika, a posebno u kontekstu studija u inozemstvu, važno istražiti kako simbolički kapital učenika jezika posreduje u aktivnosti učenja jezika. U kontekstu stranog jezika, dugoročna očekivanja u pogledu akademskog uspjeha mogu se razlikovati prema društvenoj klasnoj pripadnosti, pri čemu visoka očekivanja uključuju pozitivno raspoloženje prema učenju stranog jezika, a niska očekivanja učenje smatraju manje korisnim (Block, 2007). Unatoč tome, budući da je obrazovanje na stranom jeziku često

povezano sa složenim utjecajima kao što su globalizacija, politički programi, masovni mediji itd., ne treba ga lako odbaciti, već ga treba prepoznati kao plodno mjesto za ispitivanje višeslojne prirode identiteta.

3.2. Uloga afektivnih čimbenika u procesu usvajanja inog jezika

Kao što je gore navedeno, tijekom učenja inog jezika, na učenike utječu brojni čimbenici. Među tim čimbenicima, kao jedni od važnijih, izdvajaju se afektivni čimbenici. Afektivni čimbenici su emocionalni čimbenici koji utječu na učenje ili usvajanje jezika. Istraživanja provedena na području primijenjene lingvistike i glotodidaktike ukazivala su na važnu ulogu afektivnih osobina učenika (Matić, 2016 prema Mihaljević Djigunović, 2007).

Mihaljević Djigunović (1998) navodi pet afektivnih faktora koji utječu na izbor strategija za učenje stranog jezika, a to su: stavovi, motivacija, pojam o sebi, strah, atribucija. Motivacija je jedan od najvažnijih čimbenika u usvajanju inog jezika. Medved Krajnović (2010: 77) navodi da je motivacija: „skup motiva, odnosno psiholoških stanja koji pokreću i usmjeravaju ljudsko ponašanje te određuju intenzitet toga ponašanja“. Začetnikom motivacijskog koncepta i motivacijskih istraživanja smatra se kanadski psiholog Robert C. Gardner koji pod vodstvom Wallacea E. Lamberta razvija socioedukacijski model usvajanja drugog jezika, u kojem ključnu ulogu imaju emocionalni čimbenici, tj. afektivni faktori kao što su stavovi prema govornicima i društvenoj zajednici inog jezika. Gardner iznosi da je krajnji cilj učenja drugog jezika ili instrumentalno (ostvarenje pragmatičnih ciljeva, npr. bolje plaćen posao) ili integrativno orijentiran (pojedinci zajednicu drugog jezika vide u pozitivnom svijetlu i žele postati njezinim dijelom) (Medved Krajnović, 2010).

S druge strane, britanski lingvist mađarskog porijekla i profesor psiholingvistike, Zoltán Dörnyei (2005) u svojim novijim istraživanjima predstavlja novu teoriju razumijevanja motivacije povezanu s unutarnjim motivacijskim sustavom za ovladavanje inim jezikom. Dörnyei integrativnu i instrumentalnu motivaciju povezuje s idejom o idealnoj slici o sebi i idejom o očekivanoj slici o sebi. Primjerice, ako učenici imaju poticajnu viziju onoga što mogu postati, pokazat će veću motiviranost i rad kako bi na kraju to i postigli. (Medved Krajnović, 2010). Dörnyei (1994) još ističe da razumijevanje J2 motivacije zahtijeva ispitivanje triju različitih razina: razine jezika, razine učenika i razine situacije učenja.

Mnogi istraživači slažu se pak da je motivacija dinamičan konstrukt koja se mijenja tijekom procesa učenja jezika, a na te promjene utječe bezbroj čimbenika. Vanjski čimbenici

koji utječu na dinamiku motivacije javljaju se u razrednom okruženju: nastavnik, nastavni zadatci, nastavni materijali i pomagala, izgled same učionice i sl. Unutarnji čimbenici uključuju motivacijsku samoregulaciju koja obuhvaća sposobnost samokontrole i održavanje motivacije u slučajevima kad je riječ o lošim uvjetima rada ili psihološkoj neugodi. Slijedi samoodređenje (potreba za autonomijom u upravljanju vlastitim ponašanjem), atribucija (pogled na sebe kao učenika i korisnika inog jezika) te jezično samopouzdanje i strah od jezika (Medved Krajnović, 2010).

Mihaljević Djigunović (1998) tvrdi kako su strah i anksioznost povezani s procesom procjenjivanja i strahom od pogreške. Matic (2016) navodi još jedan bitan afektivni faktor, a to je pojam o sebi, odnosno samopercepcija (stavovi koje pojedinac izgrađuje o svijetu koji ga okružuje, pa tako i o jeziku).

3.3. Dvojezičnost i višejezičnost

Svakodnevna migracija stanovnika te sve veća globalizacija prebacile su fokus jezičnog obrazovanja s jednojezičnosti na dvojezičnost i višejezičnost. Dvojezičnost (višejezičnost) se odnosi na koegzistenciju više od jednog jezičnog sustava unutar pojedinca, za razliku od jednojezičnosti. Drugim riječima, dvojezičnost se definira kao sposobnost govornika da koristi dva jezika za komunikaciju (Grosjean, 1998). Pritom razlikujemo simultani bilingvizam koji se odnosi na izloženost dvama jezicima od samog rođenja te sukcesivni bilingvizam koji podrazumijeva učenje drugog jezika nakon što je prvi već naučen (Živković, 2020). Definirati dvojezičnost u samo nekoliko riječi nije jednostavno, budući da svaki pojedinac ima različite bilingvalne karakteristike. Mogu postojati razlike između sposobnosti i upotrebe jezika ili razlike u poznavanju dvaju jezika. Upravo zbog složenosti svoje prirode, proučavanje dvojezičnosti oslanja se na nekoliko polja unutar lingvistike, antropologije, psihologije, neuroznanosti i obrazovanja. Glavna zasluga za otkrivanje prednosti dvojezičnosti pripada radu Peala i Lamberta (1962). Njihovo istraživanje je pokazalo da su dvojezični ljudi intelektualno superiorniji od svojih jednojezičnih kolega. Također, otkrilo se da dvojezičnost i višejezičnost često pomaže djeci u učenju u školi jer im pomaže u rješavanju problema, obavljanju više zadataka, kreativnosti i fleksibilnom razmišljanju. Mnoga istraživanja provedena diljem svijeta ponovila su nalaze Peala i Lamberta koja su promijenila pogled na svijet dvojezičnosti.

Klasifikacije dvojezičnosti u istraživanju obično priznaju složenost definiranja dvojezičnosti. Međutim, velika poteškoća javlja se u definiranju što znači „znati“ jezik. Neki

dvojezični ljudi vrlo su vješti u oba jezika koja govore, dok drugi dvojezični ljudi jasno imaju dominantan ili preferirani jezik i zato je pri klasifikaciji dvojezičnih osoba važno uzeti u obzir različite stupnjeve dvojezičnosti (Kovačević i Pavličević, 2002).

Višejezičnost je složen fenomen koji se može proučavati iz različitih perspektiva u disciplinama kao što su lingvistika, psiholingvistika, sociolingvistika. Postoje različite definicije višejezičnosti. Wei (2008: 4) je višejezičnog pojedinca definirao kao „svakoga tko može komunicirati na više od jednog jezika, bilo aktivno (govorom i pisanjem) ili pasivno (slušanjem i čitanjem)“³ (prijevod J.V.). S druge strane, Europska komisija (2007: 6) daje definiciju dvojezičnosti kao „sposobnost društava, institucija, grupa i pojedinaca da se redovito bave s više od jednim jezikom u svom svakodnevnom životu“⁴ (prijevod J.V.). Dolaskom globalizacije i promjena koje ona sa sobom donosi, sve je manje jednojezičnih govornika, bilo da se radi o dvojezičnim i višejezičnim zemljama (Belgija, Švicarska, brojne afričke i azijske zemlje), ali i jednojezičnim zemljama. Shodno tome, može se reći da je u današnjem svijetu neophodno poznavanje više od jednog jezika (Medved Krajnović, 2010).

Dvojezičnost i višejezičnost realnost su za studente diljem svijeta. Međunarodni studenti koji sudjeluju u studentskim razmjenama dolaze iz brojnih zemalja diljem svijeta, govore razne jezike te imaju raznolika životna iskustva. Jedna od velikih prednosti za međunarodne studente je izloženost različitoj kulturi i jeziku, pa mnogi studenti koji sudjeluju u kratkoročnoj mobilnosti vide ovo kao priliku za razvoj novih vještina, usavršavanje te učenje novog jezika. Sveučilišta te poslodavci često prepoznaju dodatne mogućnosti koje studenti imaju ako govore više od jednog jezika. Međutim, važno je upamtiti da nisu samo dodatni jezici koje stječu, već i empatija i razumijevanje drugih kultura i jezika ono što im daje duboku sposobnost uvažavanja i integracije u nove situacije i okruženja.

3.4. Prebacivanje kodova i miješanje kodova

Prebacivanje kodova jedan je od najpoznatijih i najistraživanijih fenomena jezičnog kontakta. Odnosi se na miješanje dvaju ili više jezičnih diskursa, često bez promjene teme sugovornika. Takvo se miješanje može dogoditi na bilo kojoj razini jezične strukture, ali njegovo pojavljivanje unutar granica jedne rečenice, sastavnice ili čak riječi, privuklo je najviše

³ «Anyone who can communicate in more than one language, be it active (through speaking and writing) or passive(through listening and reading)» (str. 4).

⁴ «The ability of societies, institutions, groups and individuals to engage, on a regular basis, with more than one language in their day-to-day lives» (str. 6).

lingvističke pozornosti. Prebacivanje kodova odnosi se na situaciju kada govornik naizmjenično mijenja dva ili više jezika (ili dijalekata ili varijanti jezika) u razgovoru. Do prebacivanja koda dolazi u situacijama kada i drugi sugovornik poznaje drugi jezik (Prebeg-Vilke, 1991). Razlozi te pojave mogu biti: jezični, komunikacijski, ali i razlozi uvjetovani okolinom i kulturom. Dvojezične osobe često koriste prebacivanje kodova kako bi olakšali komunikacijske poteškoće koje su moguće tijekom razgovora (Jelaska, 2005).

S druge strane, miješanje kodova (eng. *code mixing*) podrazumijeva upotrebu jezičnih obilježja dvaju ili više pretpostavljenih jezika unutar istog iskaza. Drugim riječima, uključuje korištenje jednog jezika uz miješanje riječi iz drugog. Kod miješanja kodova ne koristimo jezike nasumično, već na smisljeni načini koji će druga osoba razumjeti te pokazujemo svoje znanje o funkcijama i pravilima svih elemenata rečenice. Naravno, to varira ovisno o dobi i stupnju jezičnog razvoja osobe. Miješanje se može promatrati na različitim razinama: fonološkoj, morfološkoj, leksičkoj i sintaktičkoj razini. Naposljetku, važno je ne brkati pojmove prebacivanja koda i miješanja koda s posuđivanjem gdje je jezik integriran u drugi zbog nedostatka odgovarajuće riječi u jeziku (Živković, 2020).

Istraživanja su pokazala da do prebacivanja kodova kod međunarodnih studenata dolazi najčešće zbog nedostatka kompetencije u drugom jeziku. Ostali zapaženi čimbenici bili su: lakša komunikacija na vlastitom jeziku, privlačenje pažnje, popunjavanje praznine u govoru, izbjegavanje nesporazuma, naglašavanje poante. Nemogućnost komunikacije u novoj međunarodnoj kulturi okoline i nepoznato kulturno ponašanje, također se smatraju učinkovitima u kodeksu prebacivanja kodova. Međunarodni studenti često prebacuju kodove kako bi izbjegli nesporazume u slučajevima kada nisu upoznati s ekvivalentnim pojmovima ili frazama na J2. Prebacivanje kodova u nekim situacijama može proizvesti neharmoničnu povezanost između govornika i jezične zajednice jer riječi i izrazi koji mijenjaju kod možda nemaju istu vrijednost, status i funkcije u kulturama govornika. Međutim, svi ovi čimbenici donekle su učinkoviti za strane studente koji nastoje usvojiti drugi jezik (Al-Qaysi, 2019).

4. Višestruki jezični identitet

Što je identitet? Identitet je, jednostavno rečeno, ono što jesmo. U društvenim znanostima, identitet se definira kao način na koji se pojedinci označavaju kao članovi određene skupine. Možemo govoriti o društvenom identitetu, rodnom identitetu, kulturnom identitetu, religijskom identitetu, nacionalnom identitetu i mnogim drugim identitetima.

Tijekom života formiraju se specifične dispozicije koje oblikuju način na koji shvaćamo svijet. Identitet je, dakle, nešto što neprestano gradimo i o čemu pregovaramo tijekom života kroz interakciju s drugima (Joanna Thornborrow, 2004).

Jezik je duboko isprepleten s osobnim identitetom jer jezici mogu utjecati na pojedinčevu identifikaciju, na njegove odnose s drugima te na njegov njegov pogled na svijet. Jezični identitet odnosi se na identifikaciju osobe kao govornika jednog ili više jezika i to posebno vrijedi za višejezične pojedince. Jezik je također temeljni aspekt kulturnog identiteta jer jezikom prenosimo i izražavamo našu kulturu i njezine vrijednosti. Shodno tome, jezik povezuje pojedinca s njegovom obitelji, identitetom, glazbom, vjerovanjima itd. Jezik, dakle, ima moć definirati i oblikovati ljudsko iskustvo (Edwards, 2009).

Nadalje, govoreći o vezi između jezika i identiteta, smatra se kako identiteti mogu oblikovati način na koji se učenici snalaze u različitim društvenim kontekstima, odnosima i praksama te kako oni mogu biti privilegirani ili marginalizirani na temelju svog identiteta; Latinoamerikanac, žena, radnička klasa, tamnoputa osoba, homoseksualac ili heteroseksualac. David Block (2007) je u svom jednogodišnjem istraživanju pratio skupinu prve godine studija engleskog jezika na sveučilištu u Kini. Za cilj je imao saznati na koji se način identiteti učenika transformiraju i jesu li njihovi „novi“ identiteti povezani s učenjem engleskog jezika. Uz podatke prikupljene iz dnevnika jednog od sudionika i detaljnih sastanaka između istraživača i sudionika, David je došao do rezultata da učenje engleskog nije samo proces stjecanja skupa jezičnih vještina i znanja, već komplicirana društvena praksa u kojoj se identiteti učenika stalno konstruiraju, dekonstruiraju i rekonstruiraju (David Block, 2007).

Ovaj složeni odnos između jezika, kulture i identiteta stoljećima je u središtu imigrantskog iskustva (Rovira, 2008). Ideja da su jezik i kulturni identitet snažno isprepleteni, pretežno je utemeljena na zamršenoj vezi između jezika i kulture: “Jezik je dio kulture, a kultura je dio jezika; to dvoje je zamršeno i isprepleteno, te se ne može razdvojiti a da se ne izgubi značaj jezika ili kulture”⁵ (prijevod J.V.). Kao što je gore navedeno, identitet se razvija i mijenja. Čovjek tijekom života razvija višestruke identitete u bilo kojem kontekstu (majka, kći, supruga, pjevačica, prijateljica). U višejezičnom životu ti identiteti prelaze granice, jezike, kulture i očekivana ponašanja. Primjerice, razgovor s roditeljima na jednom jeziku, komunikacija s partnerom ili suprugom na njihovom jeziku, odnos mama-dijete na trećem jeziku te razgovor s prijateljima na jeziku na kojem je veza prvotno oblikovana.

⁵ «A language is a part of a culture and a culture is a part of a language; the two are intricately interwoven so that one cannot separate the two without losing the significance of either language or culture» (Brown, 1994: 165).

Za mnoge je jezik ključni dio kulturnog ili etničkog identiteta. Unatoč tome, pojedinac može tvrditi da je Britanac premda govori samo francuski. Osoba može poželjeti biti netko drugi po etničkoj ili nacionalnoj pripadnosti, usvojiti „strani“ stil života i živjeti na drugom jeziku, iz različitih razloga: jednostavna privlačnost, ljubav, želja da se distancira od vlastite kulture koju smatra previše restriktivnom, identificiranje s kulturom supružnika, s kulturom nove zemlje u slučaju imigracije. Jezik stvara poveznice, povezuje nas sa zemljom, s mjestima, bez obzira na naše osjećaje prema tim mjestima. Također, identitet ne ovisi uvijek o jeziku već i o iskustvu ili razdoblju života, o osjećajima i uključenim osobama (Edwards, 2009). Identitet multikulturalnog poliglota je cjelina nastala kao rezultat mnogih utjecaja koje je osoba doživjela te kao posljedica raznolikih interakcija u koje pojedinac ulazi. Svaki pojedinac ima pravo odlučiti kako će se pozicionirati unutar svog jezičnog i kulturno prostornog vremena, neovisno o drugima. Iz svega proizlazi da je veza između jezika i identiteta fundamentalna. Pitanje identiteta od posebne je važnosti za lingvistiku jer „identitet je po sebi samo srce onoga što jest jezik, kako djeluje, zašto i kako nastaje i razvija se u to što jest, kako ga se uči i koristi“ (Skelin Horvat, 2017: 31).

Istraživanja koja su proučavala skupine poput tinejdžera, pokazala su da čak i vrlo male varijacije u jeziku i upotrebi jezika mogu biti signal grupne pripadnosti. Baš kao i ponašanje neke osobe, njezin izgled, stav i držanje, tako i jezik može identificirati osobu koja govori kao član neke grupe ili kao sredstvo identifikacije upravo te osobe. Opća kulturna svijest te veće prilike za posao neke su od prednosti višejezičnosti. Generalno, višejezični ljudi otvorenijeg su uma i lakše shvaćaju perspektive drugih ljudi. Budući da stalno doživljavamo dvije ili više stvarnosti, lakše razumijemo tuđu kulturnu složenost. Naposljetku, višejezičnost nam daje višestruku perspektivu na svijet (Skelin Horvat, 2017).

Međutim, ono što se rijetko istražuje jest poteškoća s kojom se neki višejezični ljudi suočavaju pokušavajući shvatiti tko su. Iako mogućnost izražavanja na više jezika i stvaranja različitih identiteta može biti velika prednost, to može biti i izvor unutarnjeg sukoba. Od trenutka kada pojedinac nauči novi jezik i postane dio te kulture, više nije samo Talijan ili Nijemac. Ne samo da mora shvatiti tko je u drugoj kulturi, već neizbježno osjeća nepovezanost s vlastitom kulturom. Na primjer, određeni film ili određena pjesma koju pojedinac sluša sa svojim talijanskim prijateljima, mogli bi osobu navesti na razmišljanje o nečemu što je doživjela na engleskom. U ovoj situaciji to neće moći objasniti svojim talijanskim prijateljima, a oni ga neće razumjeti jer to nije dio njihove kulturne stvarnosti. Nadalje, činjenica da se pojedinci različito ponašaju u različitim kulturama i jezicima uzrokuje da višejezični ljudi

konstruiraju različite „identitete“. Primjerice, govornik ruskog, talijanskog i engleskog može otvorenije zbijati šale na engleskom ili talijanskom negoli na ruskom jeziku (Solmaz, 2018).

Koncept višestrukog jezičnog identiteta temeljni je za rad i analizu ovog rada. Unutar područja primijenjene lingvistike i jezičnog obrazovanja, jezik se promatra kao sastavni dio identiteta uz pomoć kojeg razmišljamo, definiramo se i predstavljamo drugima. S obzirom na sve veće globalno kretanje ljudi, fokus istraživanja prebacuje se na višejezični identitet koji je istovremeno povezan s jezičnim identitetom i različit od njega. Višejezični identitet koristimo da bismo označili „krovni“ identitet, (Fisher i sur., 2020.) koji „obuhvaća, ali na važne načine i nadilazi jezično-specifične identitete višejezične osobe”⁶ (Prijevod J.V.). Također je važno napomenuti da usvajamo širok pogled na višejezičnost koji obuhvaća sve jezike u repertoaru učenika, bez obzira na njihovu razinu izloženosti jeziku ili poznavanje jezika (Fisher et al., 2020). U konačnici, poznavanje više jezika ne čini osobu boljom, ali nam omogućuje iskusiti život kroz više „kulturnih leća“ koje nam omogućavaju da vidimo sebe na više načina i socio-kulturnih konteksta, ali i da razumijemo druge na mnoštvo načina.

5. Ulaganje u ini jezik

Izraz ulaganje u ini jezik (eng. *investment*), prvi put je upotrijebila Bonny Norton Pierce, 1995. godine. Norton u svome radu naziva: “Social Identity, Investment and Language Learning” (1995), predlaže pojmove društvenog identiteta učenika inog jezika (eng. *social identity*) te koncept ulaganja. Ova dva koncepta povezana su jedan s drugim jer je ulaganje u ciljni jezik ujedno i ulaganje u vlastiti identitet učenika te se oba modela odnose na proces ovladavanja inim jezikom (Norton, 2000).

Budući da u hrvatskom jeziku ne postoji adekvatna inačica engleskog pojma *investment*, predlaže se izraz ulaganje koje ima više odrednica. Najbliža definicija pojmu ulaganja koji je predložila Norton, odnosi se na „ulaganje osobnog vremena, truda ili ugleda kako bi se ostvario neki osobni ili opći cilj” (Anić i Goldstein, 2007). Norton je smatrala da su se teoretičari SLA-a (eng. *Second Language Acquisition*) borili da konceptualiziraju odnos između učenika inog jezika i društvenog svijeta jer nisu razvili sveobuhvatnu teoriju društvenog identiteta koja integrira učenika inog jezika i kontekst učenja inog jezika. Kako bi

⁶ «Multilingual identity is understood as an “umbrella” identity (Fisher et al., 2020) that “encompasses but, in important ways, transcends a multilingual person’s language-specific identities » (Henry, 2017: 548).

se nadopunio psihološki konstrukt motivacije, oslanjajući se na radove Weedona (1987) i Bourdieua (1991), Norton (1995) uvodi sociološki konstrukt ulaganja pri učenju inog jezika.

Naime, Norton (1995) tvrdi da motivacija nije dovoljna te da postoji nešto „izvana“ što utječe na sam proces učenja jezika. Prema Darwin i Norton (2016.), motivacija se često smatra jedinstvenom, koherentnom, fiksnom „osobnošću“ koja učenike kategorizira u tradicionalne klasifikacije učenika kao što su: dobar / loš, motiviran / nemotiviran, introvert / ekstrovert, anksiozan / samopouzdan. Međutim, učenik može biti visoko motiviran, ali ne mora nužno ulagati u jezičnu praksu dane učionice, ako praksa u učionici pokazuje neravnopravne, odnosno rasističke, seksističke, homofobne tendencije i sl. Motivacija se odnosi na unutarnje stanje koje omogućuje radnju (učiti) i uključuje razumijevanje čimbenika koji uzrokuju to stanje. Ulaganje se, s druge strane, odnosi na izbor sudjelovanja u društvenoj praksi (učenje).

Dakle, do koje mjere učenici mogu ulagati u ciljni jezik i zahtijevati legitimitet kao govornici, ovisi o tome kako se pregovara o moći u različitim poljima, s različitim ishodima (Norton, 2013). Osim pitanja „Jesu li učenici motivirani za učenje jezika?“, postavlja se pitanje „U kojoj mjeri učenici i nastavnici ulažu u praksu jezika i pismenosti u određenoj učionici i zajednici?“ Budući da je identitet višestruk, ulaganje je također složeno, kontradiktorno i često u stanju promjene. S obzirom na njihov privilegirani položaj u učionici, učitelji bi trebali razmisliti o tome u kojoj su mjeri spremni pregovarati o svojoj moći i izgraditi prostor koji potiče ulaganje u praksama učenja u učionicama.

5. 1. Odnos identiteta, moći i ulaganja u procesu učenja inog jezika

Način na koji učenici mogu ulagati u ciljni jezik ovisi o međudjelovanju moći u različitim poljima, gdje je moćniji onaj sugovornik koji govori jezik. Učenici inog jezika mogu govoriti iz više pozicija i predstavljati različite identitete, ali također mogu biti pozicionirani od strane jezično nadmoćnijih govornika na načine koji mogu ograničiti njihove mogućnosti da govore i budu saslušani. Ushioda (2011) tvrdi da zbog asimetričnih odnosa moći, identiteti mogu biti osporavani ili negirani. Naime, u interkulturalnim interakcijama u kojima izvorni govornici komuniciraju s neizvornim govornicima postoji mogućnost da asimetrija moći oblikuje način na koji se interakcija odvija. Ove nejednakosti nisu samo rezultat razlike u

vladanju jezikom između sugovornika, već se odnose na društvenu konstrukciju i izvedbu identiteta svakog sudionika.

Naime, nerijetko izvorni govornici imaju moć određivati uvjete te nametati jezične norme i konvencije učenicima inog jezika. Premda netko može biti spreman i voljan sudjelovati u razgovoru s jezično nadmoćnijim sugovornikom, može ga se pozicionirati kao neodgovarajućim govornikom. Izvorni govornici često imaju, ili se smatra da imaju, veću moć od neizvornih govornika kojima to nije materinji jezik te za njih smatraju da ne govore „ispravni“ talijanski. Kako bi potvrdili svoje legitimno mjesto u tim kontekstima, ne samo da učenici moraju naučiti jezične norme i konvencije, već moraju razumjeti da su „pravila igre“ (Bourdieu, 1991: 58) često proizvoljna i konstruirana od strane jezično nadmoćnijih govornika. Ulaganje u procesu učenja inog jezika iz tog se razloga smatra promjenjivim mjestom „borbe“, gdje su neki jezični govornici glasniji i dominantniji, dok se drugi ušutkavaju. Čak i kada učenici inog jezika posjeduju komunikacijsku kompetenciju u J2, drugi ih još uvijek mogu isključiti, pozicionirati kao neadekvatne ili nedostojne. Kako bi se podređeni sugovornici izborili za svoje pozicije i prava, možda će morati preoblikovati svoje identitete i svoje resurse kako bi zatražili pravo da govore i da ih se čuje. Jedan od načina koji im omogućuje da povećaju svoju moć jest mogućnost pregovaranja. Kako bi povećali svoju moć, trebaju uložiti u svoja jezična znanja i vještine u razgovoru sa sugovornikom koji ima veću moć. (Lujić, 2017). Shodno tome, ulažući u jezik, oni to čine s razumijevanjem da će steći širi raspon simboličkih i materijalnih resursa, što će zauzvrat povećati vrijednost njihova kulturnog kapitala i društvene moći. Prema tome, koncept ulaganja gleda na učenika jezika kao osobu koja ima složenu društvenu povijest i višestruke želje (Norton 2013; Norton Peirce, 1995).

Kako bi pobliže objasnila odnos ulaganja u kontekstu povećanja moći kod neizvornih govornika kada se nađu u situaciji s jezično nadmoćnijim sugovornikom, Norton navodi rezultate svoje studije o identitetu i učenju jezika. Među volonterima studije koje je provela, bile su Eva i Mai iz Poljske i Vijetnama, obje u svojim ranim 20-ima te Katarina iz Poljske, Martina iz Čehoslovačke i Felicia iz Perua. Ovo troje zadnjih volontera bili su oženjeni i imali su djecu, a njihova dob se kretala od 34 do 44 godine. U svome članku, Norton je detaljnije analizirala Evu iz mlađe skupine i Martinu iz starije skupine, na temelju čijih je osobnih narativa Norton-Pierce (1995: 2013) i predložila koncept ulaganja. Martina je ekonomska radnica čehoslovačkog podrijetla koja je s mužem i njihovo troje malodobne djece 1989. stigla u Kanadu, u potrazi za boljom budućnošću. Ni ona ni njezin muž nisu znali engleski. Neko vrijeme obavljala je svakodnevne poslove u domu, a zatim se zaposlila kao pomoćna kuharica u „Fast Foods-u“. Unatoč svom iznimnom napretku u učenju jezika, nikad se nije osjećala

ugodno koristeći engleski i uvijek je imala visok afektivni filter. Za sebe je govorila da je „glupa“ jer nije mogla govoriti tečno kao izvorni govornici engleskog jezika. Ipak, Martina je bila svjesna da njezina obitelj ovisi o njoj te se odlučila angažirati. To je posebno vidljivo na primjeru incidenta s obiteljskim stanodavcem koji je Martini pokušao naplatiti nerazuman iznos. U tom trenutku njezin afektivni filter više nije predstavljao problem te je Martina odlučila tražiti i boriti se za svoja prava s jezično nadmoćnijim sugovornikom. Norton (1995) sugerira da je razlog tome bio upravo njezin društveni identitet supruge i majke. Iz svega proizlazi da je Martinino (ne)ulaganje bilo ponajprije: „rezultat nejednakosti u posjedu simboličke moći između nje i njezinih sugovornika“ (Norton Pierce 1995: 17).

Primjer ovog slučaja jasno dočarava zašto bi istraživači trebali uzimati u obzir razne čimbenike koji mogu utjecati na učenje inog jezika te da motivacija nije uvijek pravi i jedini razlog učenikovog neulaganja. Naime, na učenika inog jezika treba gledati kao na društveno biće s višestrukim identitetom na čiju volju i želju za učenjem jezika ponekad mogu utjecati razni odnosi moći u zajednicama (Darvin i Norton, 2015 prema Lujić, 2017). U slučaju spomenute Martine, ulaganje se odnosilo na usmenu komunikaciju s jezično nadmoćnijim govornikom. Međutim, postoje razni drugi tipovi i načini ulaganja, kao što su tečajevi stranih jezika, putovanja, preseljenje u zemlje u kojima se ciljni jezik govori, itd. (Lujić, 2017).

Također, primjer jezično nadmoćnijeg sugovornika bi se mogao prikazati i na primjeru učitelj-učenik u učionici, gdje su vrlo često učitelji ti koji drže moć pa je nerijetko slučaj da učitelj svjedno ili nesvjesno odredi učenikov položaj koji nije nužno u skladu s učenikovim samoodređenjem, pa to može rezultirati učenikovim neulaganjem (Norton, 2000). Nastavnici jezika trebali bi dublje proučiti razine ulaganja svojih učenika i ne smatraju tihe ili neaktivne učenike nedovoljno motiviranim jer postoje mnogi drugi faktori koji utječu na (ne)ulaganje učenika u ini jezik kojeg uče. S obzirom na to da su učitelji jezika u bliskom kontaktu s učenicima jezika, oni itekako mogu odigrati važnu ulogu u povećanju učenikova ulaganja u jezik (Norton, 2013b). Također, učitelji mogu osmisliti aktivnosti koje uzimaju u obzir različitosti učenika kao i njihovu povijest, jezike i identitete koje oni donose u učionicu (Darvin i Norton, 2018).

5.2. Moć i kapital

Ispitujući kako moć djeluje u kontekstu učenja jezika, ulaganje kao sociološki konstrukt usklađuje se s kritičkom teorijom i prepoznaje ne samo razlike kod učenika, već i nejednakosti učenika. Bourdieu (1991) tvrdi da se koristimo kapitalom kako bi prepoznali da moć postoji u različitim oblicima: od ekonomske do kulturne i društvene. Ono što znamo, posjedujemo i onoga što poznajemo, sve su to resursi koji čine našu poziciju u društvenom svijetu. Kako bi mogli komunicirati i učiti na inom jeziku, učenici se trebaju osloniti na svoje jezične, kulturne, društvene i materijalne resurse, a mjera u kojoj su nastavnici sposobni prepoznati i vrednovati te resurse, ono je što osnažuje učenike (Darvin i Norton, 2015). U ovom slučaju, moć/kapital se ne shvaća kao nešto što je ekskluzivno samo za određenu skupinu ljudi, već kao nešto što je raspodijeljeno u društvenom svijetu na nejednake načine. Dok neki učenici možda nemaju ekonomske resurse za pristup elitnim obrazovnim ustanovama ili skupim digitalnim uređajima, još uvijek mogu iskoristiti svoje jezične i semiotičke resurse kako bi sudjelovali u online prostorima i proširili svoje društvene mreže. Dok pregovaraju o svojim resursima, učenici ulažu u učenje J2 ne samo zbog instrumentalne dobiti (kako bi pronašli smislenu zaposlenje, dobili dobre ocjene), već kako bi ostvarili identitete, odnose i zajednice koje su zamislili i željeli za sebe.

5.3. Ulaganje u ini jezik u digitalnom dobu

Poučavanje i učenje inog jezika nikad nije bilo interaktivnije i maštovitije nego što je to danas. Internet i društvene mreže omogućili su nam dostupnima pristup autentičnih materijala te olakšali pristup jeziku koji se želi učiti. Također, prateći napredak u digitalnom dobu, bila su potrebna nova pitanja i analize teorije identiteta. Stoga su Darvin i Norton (2015) revolucionirali prethodno razumijevanje ulaganja u učenje jezika kako bi odgovorili na zahtjeve digitalnog doba i globalizacije u kojem učenici jezika mogu sudjelovati u neograničenim mogućnostima učenja i socijalizacije, bilo to u učionici ili virtualno.

Globalizacija dotiče živote ljudi posvuda. Singhal (1997) je raspravljao o potencijalnim prednostima interneta i kako se on može koristiti u učionici drugog ili stranog jezika. On ukazuje da Internet nije samo novi alat za komunikaciju, već i alat za poučavanje i učenje. Način poučavanja i učenja promijenio se iz jednosmjerne isporuke u dvosmjernu interakciju/komunikaciju (transnacionalnu). To se ne događa samo između nastavnika i učenika

(blogovi, rasprave, e-pošta), već i između samih učenika, ali i između učenika i izvornih govornika ciljnih jezika. Štoviše, mjesto poučavanja i učenja promijenilo se iz fiksnih učionica i vremena u bilo gdje i bilo kada, što uključuje: učionice, laboratorije, online vježbe i testove, nastavu u virtualnoj učionici, virtualno radno vrijeme i mentorstvo. Elektronički komunikacijski alati omogućuju učenicima i studentima da pišu nastavniku te jedni drugima na načine koji će stvoriti mogućnosti poučavanja i učenja za sve uključene. Korištenje tehnologije često utječe na motivaciju učenika i jača praksu društvenog umrežavanja učenika. Internet i društvene mreže pomaže učiteljima da se povežu sa svojim studentima izvan učionice i raspravljaju o zadacima, događajima te pronađu korisne informacije.

Tehnologija je učenicima pružila mogućnosti koje omogućuju postizanje individualnijih ciljeva i gdje je učenicima omogućeno povezivanje s drugima. Zajednice koje imaju iste interese i koje nadilaze nacionalne granice, mogu se povezivati i međusobno djelovati (Facer, 2011). Osjećamo se povezaniji sa svijetom koji nas okružuje. Također, virtualni svijet omogućuje osobama zajedničkih interesa osnivanje i građenje novih zajednica i ideja što naposljetku dovodi do oblikovanja identiteta i jezika na nove, duboke načine (Gee i Hayes, 2010).

6. Metodologija istraživanja: Lingvistički opisi ispitanika

Istraživanje je provedeno među skupinom Erasmus studenata u Italiji koji su prethodno učili ili uče talijanski jezik. Napravljeno je kvalitativno istraživanje – studija slučaja, a istraživački instrument je bio polustrukturirani intervju proveden s pet ispitanika. Istraživanje je provedeno u lipnju 2021. godine u Torinu, u Italiji. Ovo se istraživanje temelji na audio zapisu polustrukturiranog sociolingvističkog intervjua. Intervjui su snimljeni i preslušani, a potom je dobiveni materijal transkribiran. Svi intervjui vođeni su individualno te su provedeni na temelju unaprijed zadanog upitnika. Upitnik korišten za intervju studenata nalazi se na kraju ovog diplomskog rada. Kako bi se analizirali i potvrdili ciljevi istraživanja, anketa se temelji na dva različita upitnika: Jedan je upitnik sastavljen od deset pitanja i potpitanja na koja su studenti usmeno odgovarali. Drugi je u obliku *Google Form* upitnika sastavljen od deset kraćih i osobnijih pitanja na koja su ispitanici pismeno odgovorili.

Upitnik korišten za intervju sastoji se od pitanja vezanih za doživljaje i dojmove života u Italiji, odnosu s jezično nadmoćnijim sugovornikom, višejezičnom društvenom identitetu te ulaganju u ini jezik kojeg se uči. Ispitanici su mogli birati hoće li intervju biti proveden na engleskom ili talijanskom jeziku. Drugi dio upitnika odnosi se na anketni *Google Form* upitnik koji je sastavljen od deset pitanja koja se odnose na osobne podatke te dio o poznavanju i upotrebi jezika. Budući da je cilj istraživanja bio interpretirati lingvističke stavove informatora i povezati ih s društvenim čimbenicima, odabran je kvalitativni pristup.

Rezultati osobnih podataka i jezična biografija ispitanika dobiveni su putem anketnog google form upitnika. Istraživanje je provedeno s tri studentice i s dva studenta. Svih pet ispitanika dalo je pristanak za sudjelovanje u istraživanju, kao i za objavu osobnih imena, čime su dali dopuštenje da se njihovi osobni podaci koriste i javno objavljuju isključivo u istraživačke svrhe. Na taj su način zadovoljena etička pitanja.

Prva studentica je Sabina, Hrvatica porijeklom s Kosova. U periodu provođenja intervjua, ispitanica je imala dvadeset i pet godina. U Torino je stigla u veljači 2021. godine preko Erasmus + programa. U Torinu je provela sveukupno pet mjeseci. Studentica je španjolskog jezika i talijanske filologije. Sabina je simultani dvojezični govornik. Materinji jezici su joj hrvatski i albanski, a tečno govori još engleski, talijanski, španjolski i katalonski. Talijanski jezik je učila devet godina te je napredni (C1) govornik talijanskog jezika.

Druga intervjuirana studentica je Nikolina, iz Hrvatske. U periodu provođenja intervjua, ispitanica je imala dvadeset i pet godina. U Torinu je boravila od ožujka do srpnja 2021. godine te je pohađala studij talijanske filologije i geografije. Osim hrvatskog, govori talijanski, engleski jezik te nešto manje njemački jezik. Talijanski jezik je učila devet godina te je njezina jezična kompetencija talijanskog jezika također na C1 razini.

Treća ispitanica je Luise koja dolazi iz Njemačke. Kao i prethodne dvije studentice, i ona je u periodu provođenja intervjua imala dvadeset i pet godina. U Torinu je boravila devet mjeseci, na studiju talijanskog i francuskog jezika. Govori njemački, francuski i engleski jezik i talijanski jezik (C1 razina).

Prvi muški ispitanik je Andres, iz Meksika. U periodu provođenja intervjua, ispitanik je imao dvadeset i tri godine. U Torinu je proveo šest mjeseci. Jezici koje govori su španjolski, engleski i talijanski. Andres je po dolasku u Italiju pohađao tečaj talijanskog jezika te je stekao osnovnu (A1) razinu poznavanja jezika.

Drugi student je Louis, iz Francuske. U periodu provođenja intervjua, imao je dvadeset i četiri godine. U Torinu je boravio jedan semestar/šest mjeseci. Uz francuski, govori još engleski i talijanski jezik. Kao i Andres, Louis je u Torinu pohađao tečaj talijanskog jezika (A2 razina) te je u intervju pokazao svoje stečeno znanje.

Po završetku intervjua, svih pet ispitanika pozvani su da ispune i google form upitnik kako bi se dobili njihovi odgovori na kraća i osobnija pitanja.

7. Analiza

Analiza je podijeljena u tri dijela, ovisno o temi koja se obrađuje i dobivenim refleksijama: Analiza uloge sociokulturnog okruženja s različitim očekivanjima o ponašanju i upotrebi jezika, analiza uloge talijanskog kao inog jezika u izgradnji jezičnog i društvenog identiteta stranih studenata te analiza jezičnih stavova stranih studenata o modelu ulaganja u ini jezik.

7.1. Analiza uloge sociokulturnog okruženja s različitim očekivanjima o ponašanju i upotrebi jezika

U prvom dijelu analize o ulozi sociokulturnog okruženja s različitim očekivanjima o ponašanju i upotrebi jezika, svaki ispitanik je odgovorio na četiri pitanja:

- Možete li mi reći nešto više o vašem iskustvu s talijanskim jezikom u Italiji? (Zašto ste došli studirati u Italiju /Torino? Postoji li neki poseban razlog zašto ste odabrali Italiju /Torino?)⁷
- Jesu li ljudi u Italiji / Torinu voljni razgovarati s vama? Ako da, tko? (Izvorni govornici/Talijani, stranci)?⁸
- Jeste li ikada imali problema s diskriminacijom (od strane Talijana)? Ako da, možete li ukratko objasniti? Jesu li se neki od njih pozitivno iznenadili kada su shvatili da govorite njihov jezik?⁹
- Kada se nađete u grupi Talijana ili nekih drugih ljudi koji govore talijanski, osjećate li se ugodnije razgovarati s njima na talijanskom ili engleskom jeziku? Objasnite.¹⁰

⁷ Can you describe your experience with the Italian language in Italy? (Why did you come to study in Italy /Turin? Is there any specific reason you precisely chose Italy /Turin?)

⁸ Are people in Italy /Turin willing to hold conversations with you? If so, who? (Native speakers/Italians, strangers)?

⁹ Have you ever had problems of discrimination, of any kind against you (by Italians)? If so, can you briefly explain? Also, were some of them positively surprised when they realized you could speak their language?

¹⁰ When you find yourself in a group of Italian people or some other people who speak Italian, do you feel more comfortable using Italian with them or English? Explain.

Na pitanje o svom iskustvu boravka u Italiji, svi ispitanici odgovaraju da su se dobro snašli u novoj sredini te da im se sviđa život u Italiji, a kao razlog odabira Italije/Torina navode iskustvo života u drugoj zemlji, upoznavanje kulture, nove životne i komunikacijske vještine, učenje i usavršavanje jezika i sl;

Došao sam ovdje studirati šest mjeseci jer sam mislio da je život u ovoj zemlji odlična prilika te su me privukli kultura, ljudi i očekivanja o tome što bih ovdje mogao naučiti .¹¹

Osim nabrojanja razloga i očekivanja vezana uz njihov boravak u Italiji, ženske ispitanice ističu kako je odluka o dolasku u Italiju povezana s njihovim studijem i od važnosti za njihovu budućnost:

Studiram francuski i talijanski na sveučilištu za jezike u njemačkoj jer već nekoliko godina obožavam francuski i talijanski jezik pa sam unaprijed znala da ću ići u torino, odnosno italiju. Da, bilo je jako lijepo, veoma bitno za mene .¹²

Studentica sam talijanske filologije i došla sam ovdje napisati svoj diplomski rad, usavršiti talijanski, naučiti više o talijanskoj kulturi i živjeti u okruženju u kojem žive talijani jer je to povezano s mojim studijem.¹³

Od malena sam oduvijek željela otići u italiju i mogućnosti su bile stvarno dobre. Također, studiram talijanski jezik na sveučilištu pa je jedan od razloga i da poboljšam svoj jezik.¹⁴

Također, svi ispitanici smatraju vrlo korisnim naučiti jezik zemlje u kojoj se boravi neko vrijeme jer se tako lakše integrirati u društvo domaćina. Istraživanja su pokazala da je upravo jezična barijera glavni stres s kojim se strani studenti suočavaju pri dolasku u stranu državu (Church, 1982).

¹¹ „I came here to study six months because I thought living in this country was a great opportunity so I was attracted by the culture, the people and expectations of what I could learn here” (Andres, 23)

¹² „Studio il francese e l'italiano all'università di lingue in germania perché adoro il francese e l'italiano da alcuni anni, quindi per me era già fisso di andare a torino o piuttosto in italia. Sì, è stato molto bello, molto importante per me.” (Luise, 25)

¹³ „Io sono studentessa della filologia italiana e sono arrivata qui per scrivere la mia tesi e anche per migliorare il mio italiano, conoscere di più la cultura italiana e così vivere in un ambito come gli italiani perché questo fa parte del mio studio.” (Sabina, 25)

¹⁴ „Since i was little i always wanted to go to italy and travel there and the possibilities were really good. I also study italian language at university so it's also to improve my language.” (Nikolina, 25)

Što se tiče drugog pitanja o odnosu i upotrebi talijanskog jezika za vrijeme njihova boravka u Italiji, svi ispitanici tvrde kako su se nastojali što više služiti talijanskim jezikom, posebice s izvornim govornicima. Jedan od razloga je, kako tvrde, činjenica da Talijani još uvijek ne raspolažu naprednim znanjem engleskog jezika. Budući da je za cilj imala vježbati i poboljšati svoj talijanski jezik, studentica Sabina tvrdi kako nije ni pokušavala uspostaviti razgovor na engleskom jeziku:

*Ja osobno mogu reći da sam s talijanima koristila samo talijanski jezik, nisam ni pokušala s njima razgovarati na engleskom. Prvi razlog je taj što očitó želim poboljšati svoj talijanski, a ne mogu ga poboljšati ako ga ne govorim, ako ga ne koristim s izvornim govornicima. Drugi razlog je taj što su talijani poznati po tome da ne govore dobro engleski jezik, stoga bi to za njih bio problem.*¹⁵

S druge strane, kao jezično nadmoćniji sugovornici, izvorni govornici trebaju omogućiti učeniku inoga jezika ulaganje, odnosno „čuti ga i vidjeti“ (Lujčić, 2016: 43). Iz odgovora koji slijede, može se zaključiti da su iskustva studenata u interakciji s izvornim govornicima uglavnom pozitivna:

*Da, talijani od početka pričaju sa mnom na talijanskom jer ja prva započnem razgovor s njima pa oni nastave, ako oni započnu, ja nastavim i tako se služimo samo s talijanskim.*¹⁶

*U početku je bilo malo teško, ali sam bila primorana pričati talijanski. Sa svojim cimerima u stanu govorim samo talijanski. Čak ni na fakultetu nije bilo nastavnika koji govori njemački ili engleski pa sam uvijek morala koristiti talijanski, a i htjela sam jer je npr. moja cimerica talijanka živjela godinu dana u njemačkoj pa i ona odlično govori njemački. Inače su talijani vrlo sretni ako primijete da i ja govorim talijanski i uvijek se trudim razgovarati na talijanskom, čak i u supermarketu, u baru ili općenito s talijanima. Općenito bih rekla da su talijani uvijek sretni što govorim talijanski i obraćaju pozornost.*¹⁷

¹⁵ „Io posso dire che io personalmente ho usato soltanto l'italiano con gli italiani, non ho nemmeno cercato di provare parlare con loro inglese. Il primo motivo perché ovviamente voglio migliorare il mio italiano e non posso migliorarlo se non lo parlo, se non lo uso con i parlanti nativi, e la seconda ragione è perché anche gli italiani sono conosciuti per non sapere l'inglese e quindi sarebbe stato anche un problema per loro.” (Sabina, 25)

¹⁶ „Sì, gli italiani dall' inizio parlano con me perché io gli parlo prima e poi loro continuano, se anche loro mi parlano prima, io continuo e quindi così usiamo soltanto l'italiano.” (Sabina, 25)

¹⁷ All'inizio era un po difficile, ma era una costrizione per me di parlare l'italiano. Con le mie coinquilline nell'appartamento parlo soltanto l'italiano. Anche all'università non c'era nessun docente che parla tedesco o inglese, quindi dovevo sempre usare l'italiano e volevo farlo anche perché per esempio, la mia coinquillina italiana ha vissuto un anno in germania, quindi parla anche molto bene il tedesco. Normalmente gli italiani sono molto contenti se notano che parlo anche l'italiano e provo di parlare sempre l'italiano anche al supermercato, al bar o

Iz navedenih odgovora dviju studentica, uočavamo vezu između jezične i društvene interakcije. Naime, što student ima veće jezično samopouzdanje, raste i njegovo sudjelovanje koje naposljetku vodi do usavršavanja jezika zemlje u kojoj se nalazi (Čičak, 2017).

Louis (24) kao jedan od razloga zašto je počeo učiti talijanski jezik navodi slabo poznavanje engleskog jezika od strane Talijana, ali i činjenicu da je od samog početka svog boravka u Italiji okružen izvornim govornicima. Naime, engleski jezik se koristi kao kapital i oruđe moći u svim sferama društvenog života te nam poznavanje engleskog jezika znatno pomaže i olakšava komunikaciju s ljudima iz različitih zemalja i kultura. U slučaju Louisa i njegove interakcije s Talijanima, došlo je do izostanka istog te iz ovog primjera uočavamo da su studenti i Talijani bili u neravnopravnom položaju. Na primjeru ovog slučaja, primjećujemo da su studenti često bili moćniji u odnosu na izvorne govornike jer su se na neki način oni prilagođavali izvornim govornicima. Louis je naučio osnove talijanskog jezika, što mu je znatno olakšalo integraciju u društvo domaćina kao i sklapanje novih prijateljstava.

U početku sam pokušao koristiti engleski jezik, ali s talijanima je malo teško jer oni ne pričaju mnogo engleski, a ja živim u studentskom domu samo s talijanima, stoga u početku nisam baš puno govorio jer sam morao govoriti talijanski, ali s vremenom sam naučio, postavljao sam pitanja.¹⁸

S druge strane, Andres (23) navodi kako je njemu bilo nešto teže uspostaviti razgovor na talijanskom jeziku s izvornim govornicima jer bi oni, kada bi shvatili da je Andres izvorni govornik španjolskog jezika, htjeli nastaviti razgovor na španjolskom jeziku i tako pokazati svoje znanje španjolskog, kojeg razumiju i govore nešto više od engleskog:

Obično kad pričam, izvorni govornici primijete moj španjolski naglasak. Ne znam zašto, ali ovdje svi govore španjolski pa uvijek pokušavaju uspostaviti razgovor na španjolskom, čak ga

con gli italiani. In generale direi che gli italiani sono sempre contenti che parlo l'italiano e fanno attenzione in generale". (Luise, 25)

¹⁸ „All' inizio ho provato di utilizzare l'inglese ma con gli italiani è un po difficile perché loro non parlano tante inglese e vivo nel una residenza con solo italiani e quindi all' inizio non parlano, parlavo tante perché dovevo parlare italiano, ma con il tempo ho imparato a parlare, ho fatto domande. ” (Louis, 24)

i ne govore dobro, ali pretpostavljam da im se sviđa. Pokušavaju pričati španjolski, ja pokušavam odgovoriti na talijanskom, ali oni se ponovno vrte na španjolski.¹⁹

Iz navedenog primjera vidimo da je došlo do interakcije između sudionika koji se pozicioniraju na različite načine u odnosu na uključeni jezik. Oba sugovornika nastojala su uspostaviti razgovor na njihovom željenom jeziku. Za Andresa je to talijanski jezik kojeg je učio, a za Talijana španjolski jezik koji mu se sviđa, premda ga ne govori dobro. Dakle, oba sugovornika inzistirala su na različitim jezicima, a koji nisu njihovi materinski jezici. U takvim slučajevima, pitanje je tko će popustiti i prilagoditi se željama sugovornika. S druge strane, čest je slučaj da jedan od govornika zauzme poziciju s većim kulturnim kapitalom na temelju njegovog/njezinog znanja jezika. U takvim se slučajevima jezična pripadnost koristi kao osnova za diferencijaciju koja izvornom govorniku dodjeljuje status na temelju toga što on ima nešto što neizvorni govornik kao učenik želi i što mu nedostaje, a to je jezična kompetencija (Liddicoat, 2016).

Nadalje, promatrajući odgovore na pitanje o jezičnoj ili bilo kojoj drugoj vrsti diskriminacije, iz odgovora svih pet studenata može se zaključiti kako niti jedan od pet intervjuiranih ispitanika nije imao osobnih problema s diskriminacijom.

Ne, iskreno. Ja osobno nikada nisam imala problema, ali naravno da sam čula od talijana da pričaju o drugim nacionalnostima govoreći tipa „albanci su opasni“ i „oni marokanci“ na primjer u Italiji, ali nikad to nisam osjetila na svojoj koži, tako da mi nisu ništa rekli.²⁰

Ipak, nemaju svi pozitivne reakcije na Erasmus studente, primarno zbog činjenice da „biti na Erasmusu“ danas ima sve manje veze sa stvarnim učenjem i s upoznavanjem lokalne kulture, često s naglaskom na zabavu bez brige za ostalo.

Mislim da to ovisi o ljudima jer ovdje u mom studentskom domu ima nekih ljudi koji su jako dobri prema svima nama studentima s Erasmusom, a ima i onih koji nas baš i ne vole, jer kako

¹⁹ „Usually native speakers when I talk, they notice my spanish accent, so i don't know why here everyone speak spanish, so they always try to establish a conversation in spanish, even they don't speak it right, but i guess they like it, so they try to speak spanish and I try answer it in italian but they come back to spanish.“ (Andres, 23)

²⁰ „No, sinceramente. Io personalmente non ho avuto mai problemi, ma ovviamente avevo sentito dagli italiani parlare su altre nazionalità dicendo tipo non so, tipo „albanesi sono pericolosi“ e „quella gente di marocco“ per esempio in italia, però non ho avuto alcuna, non so, non ho mai sentito questo sulla mia pelle, quindi non hanno mai detto niente.“ (Sabina, 25)

*kažu volimo zabave i sve to, pa nas ne vole baš, ali drugi su jako dragi, uvijek nam pomognu i sve.*²¹

Jezik ili dijalekt kojim osoba govori pokazatelj je grupnog i nacionalnog identiteta te je sredstvo pomoću kojeg ljudi lako mogu prepoznati strance među sobom. Izvorni govornici mogu imati primjedbe i komentare o govornim sposobnostima ili naglascima drugih, a da nisu ni svjesni da time povrijeđuju nečije osjećaje. Ipak, diskriminacija ima složenije posljedice od povrijeđenih osjećaja. Na temelju toga kako netko govori, ljudi mogu stvoriti predrasude o društvenom statusu, stupnju obrazovanja, osobnim osobinama i drugim karakteristikama, što rezultira stigmatizacijom neizvornih govornika te dovodi do kompleksa i nesigurnosti. Premda se nisu susreli s jezičnom diskriminacijom, većina studenata priznaje da je ipak postojao određeni strah i nesigurnost, ponajviše zbog njihova naglaska ili izgovora određenih riječi:

*U početku sam se plašila toga i uvijek prije nego što bih razgovarala s njima, uvijek sam razmišljala kako će reagirati, hoće li mi se možda smijati ili se rugati ili tako nešto, ali na kraju je ispalo prilično dobro pa se više ne bojim. Vjerojatno je to bila nesigurnost i činjenica da nisam izvorni govornik pa je malo drugačije. Drugačije govorim talijanski, a ponekad bi problem mogao biti i izgovor.*²²

*Postoji mali pritisak u razgovoru s izvornim talijanskim govornicima jer nemam sto posto talijanski izgovor, ali to je normalno, njemica sam. Također, zato što moja gramatika ili vokabular nisu sto posto ispravni. Također, zato što sam perfekcionista pa uvijek imam taj pritisak da govorim na ispravan način i biram prave riječi, ali sam sigurna, odnosno poprilično sigurna u svoj talijanski te se ne bojim da će se smijati ili tako nešto.*²³

Ne bih rekla uplašena, ali ne znam, recimo da sam pokušala pričati talijanski na bolji, dobar način, tj. onoliko koliko je moguće i mislim da bi ovo mogao biti problem za sve koji uče neki

²¹ „I think it depends on the people because here in my dorm I have some people that are really nice to all of us erasmus students and then there are some who don't really like us, because as they say we like parties and all that, so they don't really like us, but the others are really nice, they always help us and everything.” (Nikolina, 25)

²² „At the beginning I was really afraid of that and always before i would speak with them, I was always thinking how they will react, will they maybe laugh at me or make fun of me or something, but in the end it turned out pretty well, so I am not afraid anymore. It was probably insecurity and the fact that I am not a native speaker, so it's a bit different. I speak differently italian and the pronunciation could also be problem sometimes.” (Nikolina, 25)

²³ „Un po', c'è la pressione verso gli italiani nativi perché non ho una pronuncia cento per cento italiana, ma è normale, sono tedesca. Anche perché la mia grammatica o il vocabolario non sono cento per cento corretti. Anche perché sono perfezionista, quindi io sempre ho questa pressione di parlare in un modo corretto e scegliere le parole giuste, ma sono sicura o piuttosto sicura del mio italiano, quindi non ho paura che ridono o qualcosa.” (Luise, 25)

*drugi jezik, čak i talijanski, jer je to normalno, odnosno ne osjećate se posve ugodno da pokušate pričati (...)*²⁴

Na temelju gore navedenih primjera, uočavamo da je ponekad prisutna nesigurnost u razgovoru s izvornim govornicima. Može se zaključiti da se ispitanici u interakciji s drugim neizvornim govornicima osjećaju sigurnije i nemaju osjećaj da njihov sugovornik ima veći legitimitet od njih ili da će se ocjenjivati njihova jezična produkcija. Sama mogućnost da izvorni govornici imaju moć procijeniti jezičnu izvedbu i iz toga izvući zaključke o govornicima, često postaje izvor tjeskobe zbog koje se neizvorni govornici često ustručavaju inicirati ili nastaviti razgovor. Dakle, često izvor problema nije stvarno ponašanje uključenih izvornih govornika, već internalizirana perspektiva izvornih govornika kao evaluatora jezične produkcije, a time i legitimnosti u korištenju jezika koji se izražava kao neugodnost (Liddicoat, 2016).

Louis (24) također navodi kako nije imao problema s diskriminacijom, ali smatra da je moguće da ga Talijani ponekad ipak tretiraju na drugačiji način jer je stranac. Kao razlog mogućeg podsmijeha također navodi naglasak, a takav stav od strane izvornih govornika nikako mu se ne sviđa: *Ne bojim se, ali mi se ne sviđa jer pokušam naučiti njihov jezik pa mi ne pomaže smijati se.*²⁵

Iz ovog primjera jasno je da neizvornim govornicima smeta ovakav stav izvornih govornika u odnosu na jezične produkcije neizvornih govornika, gdje se naglašavaju značajke i okolnosti njihove produkcije, a ne njihova komunikacijsku funkciju (Liddicoat, 2016).

Kao i Louis, Andres (23) smatra da ga izvorni govornici gledaju na drugačiji način zbog činjenice da je stranac, ali ipak u manjoj mjeri u odnosu na njegove prijatelje koji za razliku od njega ne pričaju talijanski jezik. Iz toga proizlazi da izvorni govornici ipak više poštuju strance koji prihvaćaju nove kulturne izazove i koji se trude naučiti jezik sredine u kojoj se nalaze.

²⁴ „E non direi paura ma non so, diciamo che stavo cercando di parlare il mio italiano in un modo più, in un modo meglio, in un modo buono, cioè più possibile, e penso che questo può essere, questo possa essere un problema per tutti che stanno imparando un'altra lingua, anche l'italiano, perché è normale, cioè non ti senti sufficientemente comoda per non so, cercare di parlare (...)” (Sabina, 25)

²⁵ „Non ho paura, ma non mi piace perché provo a imparare la loro lingua e quindi non mi aiuta di ridere. ” (Louis, 24)

Da, drugačije se ponašaju prema njima, ako razumiješ. Vidim to na primjeru svojih prijatelja. Oni ne govore ništa što ja ne razumijem pa se možda oni (talijani) prema meni ponašaju malo drugačije jer pričam njihov jezik pa oni mogu komunicirati sa mnom, a kad ti je sadržaj jezika potpuno stran, to je jako teško.²⁶

Slično odgovara i Sabina (25):

Mislim da svi talijani kada čuju nas strance kako govorimo njihovim jezikom, osjete recimo, olakšanje jer ne znaju engleski i onda kada znaju da ste vi, tj. mogu primijetiti naš strani naglasak, ali nas oni mogu razumjeti pa mislim da je to bolje za njih, a očito kao i za sve, tj. znati da stranac ili neki turisti znaju vaš jezik ili barem pokušavaju govoriti, mislim da svi to cijene pa tako i talijani, po mojemu mišljenju i iskustvu.²⁷

Prema Miller (2000), koncept jezične anksioznosti i razina sudjelovanja mogu biti usko povezani s osobnim ciljem, stavom i motivacijom, stoga svi ti aspekti mogu utjecati na spremnost pojedinca da govori jezik kojeg uči. Shodno tome, dvije ispitanice tvrde:

Ima i onih ljudi koji su više introvertirani, dakle sramežljiviji. Također, ima i ljudi koji su možda jačeg karaktera, kojima je svejedno, pa govore bez straha, bez da su svjesni što drugi misle.²⁸

Od početka sam uvijek govorila da ne želim govoriti njemački jer sam ovdje u Italiji i želim pričati talijanski jezik.²⁹

Premda nitko od ispitanika nije imao loše ili negativno iskustvo u razgovoru s izvornim govornicima, iz njihovih odgovora vidljivo je da ženski dio ispitanika ima nešto pozitivnija iskustva s upotrebom talijanskog jezika s izvornim govornicima nego li muški ispitanici.

²⁶ „Yea, they treat them different so if you understand. I see that with my friends, they don't speak anything I can't understand so maybe they (italians) treat me a little bit different because I can speak their language so they can communicate with me and when you are a completely stranger to the content of the language it's super hard”. (Andres, 23)

²⁷ „Ma penso che per tutti gli italiano quando sentono a noi stranieri parlare la loro lingua, si sentono così, diciamo, sentono un rillievo perché non sanno l'inglese e poi quando sanno che tu, cioè loro possono notare il nostro accento straniero, però ci possono capire, quindi penso che per loro è meglio, e ovviamente come per tutti cioè sapere che uno straniero o alcuni turisti o così via sanno la tua lingua o stanno almeno cercando di parlare, penso che tutti lo apprezzano e così anche gli italiani, secondo me e la mia esperienza.” (Sabina, 25)

²⁸ „Ci sono anche quelle persone che sono più introversive, quindi più timide, ovviamente altre persone con forse i caratteri più forti che non ne fregano niente, quindi parlano senza paura, senza non so, essere cosciente di quello che altri pensano”. (Sabina, 25)

²⁹ „Dall'inizio ho sempre detto non voglio parlare in tedesco perché sono qui in Italia e voglio parlare l'italiano”. (Luise, 25)

Mogući je razlog tomu činjenica da sve tri ispitanice uče talijanski jezik duže od muških ispitanika i imaju veću razinu poznavanja jezika. Shodno tome, jezično nadmoćniji sugovornici pokazuju veći interes i rado nastavljaju razgovor s njima. U ovom slučaju, bilo bi zgodno napraviti neko kvantitativno istraživanje kojim bi se više istražila ova pretpostavka.

*Poznajem mnogo talijana koji mi kažu da vrlo dobro i lijepo pričam talijanski. Također, uvijek sam sretna kad mi to kaže pravi talijan. Ponosna sam jer sam godinama učila i radila da postignem ovu razinu*³⁰

*(...) ono što osjećam je da im se jednostavno ne sviđa kako se izražavam pa možda jednostavno neće biti zainteresirani za razgovor*³¹

Na pitanje o preferenciji jezika komunikacije kada se ispitanici nađu među govornicima i engleskog i talijanskog jezika, studenti odgovaraju da engleski jezik ipak češće prevlada zbog lakše interakcije među studentima.

*Engleski, jer posebno erasmus studenti ne pričaju talijanski pa je razgovor uvijek na engleskom, a kada imamo govornike talijanskog u grupi svi nekako pokušavaju govoriti talijanski, razgovor je na talijanskom kraće vrijeme pa ponovno povratak na engleski*³²

*Da, jer nikad nismo sami pa je lakše ako svi govorimo jednim, istim jezikom*³³

7.2. Analiza o ulozi inog (talijanskog) jezika u izgradnji jezičnog i društvenog identiteta stranih studenata

U ovom drugom dijelu, analiziraju se odgovori studenata na temu jezičnog i društvenog identiteta. Studenti su odgovarali na pitanje:

³⁰ „Conosco un sacco di italiani che mi dicono che parlo l'italiano in un modo molto bello, che parlo l'italiano buonissimo, anche sono sempre contenta quando un vero italiano mi dice che parlo l'italiano buonissimo. Sono fiera perché ho lavorato tantissimi anni per avere questo livello“. (Luise, 25)

³¹ „(...) what I feel is just they don't like how I express myself, so maybe they will just not get interesting in the conversation.“ (Andres, 23)

³² „English, because especially erasmus groups they don't speak italian so it's always in english and when we have italian speakers in the group everyone kind of tries to speak italian, the conversation is in italian for just a short time and then it goes back to english“. (Andres, 23)

³³ „Yea because we are never alone so it's easier if we speak all in one language, the same language.“ (Nikolina, 25)

- Mislite li da je učenje talijanskog (ili bilo kojeg drugog jezika) promijenilo ili utjecalo/utječe na Vaš identitet, odnosno na to tko ste?³⁴

U mnogim slučajevima preseljenje u novu zemlju ujedno znači novi jezi i neke nove promjene. Postajući dijelom obiju kultura, osoba više nije samo dvojezična, već i dvokulturalna. Pri odlučivanju o vlastitom kulturnom identitetu pojedinci moraju odvagati faktore kao što su stvarno poznavanje dvaju jezika i kultura, obiteljsko i osobno iskustvo, opća percepcija, recepcija dviju kultura itd (Grosjean, 2008: 219). Također, obveza da se različito ponašaju u različitim kulturama i jezicima često uzrokuje da višejezični ljudi konstruiraju različite „identitete“.

Na temelju svog vlastitog iskustva s jezicima u različitom kulturnom i društvenom okruženju, ispitanici su odgovorili na koji način su oni doživjeli višestruku perspektivu na svijet koji im dvojezičnost ili višejezičnost pruža. Većina se složila da jezici koje govore mogu igrati važnu ulogu u izražavanju svog kulturnog i jezičnog identiteta te da im je učenje dva ili više jezika pomoglo da razumiju kulturnu složenost zemlje u kojoj se nalaze. Naposljetku, odgovori svih studenata slažu se s tvrdnjom Skelin Horvat (2017) koji drži da nam višejezičnost omogućava višestruku perspektivu na svijet.

Shodno tome, Luise (25) se osvrće na svoje dugogodišnje učenje stranih jezika koje je utjecalo na njezin način razmišljanja i načina na koji gleda na svijet oko sebe.

Počela sam učiti jezike prije više od deset godina i sada sam otvorenija za upoznavanje drugih kultura, lakše je razumjeti druge ljude koji žele učiti njemački, na primjer jer znam poteškoće čitanja ili pisanja na nekom jeziku (...) da, otvorenija sam, više me zanima i upoznavanje drugih kultura, drugih ljudi. Tolerantniji sam, rekla bih, da.³⁵

Andres (23) primjećuje da je njegovom slučaju došlo do promjene kulturnog identiteta za vrijeme boravka u Italiji te do promjene osobnosti kad se služi talijanskim jezikom. Naime, on

³⁴ Do you think that learning Italian (or any other language) has changed or is affecting your identity, that is, who you are?

³⁵ „Ho cominciato di studiare le lingue più di dieci anni fa e da questo momento sono più aperta anche di conoscere altre culture, è più facile di capire altre persone che vogliono studiare il tedesco per esempio, perché conosco le difficoltà di leggere o di scrivere in una lingua, sì, sono più aperta, più interessata anche di conoscere altre culture, altre persone. Sono più tollerata direi, sì“. (Luise, 25)

tvrdi da mu njegov „talijanski identitet“ omogućava da svijet i stvari koje ga okružuju vidi u boljem svijetlu u odnosu na njegov „španjolski identitet“.

(...) dakle, jezik je odraz kulture pa kad naučiš jezik nekako shvaćaš neka od ponašanja te kulture, pogotovo kad govorim talijanski osjećam da sam drugačija osoba nego kad govorim španjolski.. na primjer u italiji kažem „bello“, kada govorim na talijanskom kažem „bello“ za sve, a na španjolskom to nikad neću reći, kao da je nešto lijepo, tako da u italiji nekako vidim ljepši dio svega češće jer je bello, bello, bello..To je samo jednostavan i smiješan primjer; ali ja to tako vidim.³⁶

Hal (1997) tvrdi kako kulturni identitet formiramo učeći jezik u sredini gdje se taj jezik govori te tako podsvjesno tumačimo i uključujemo signale iz svijeta oko nas u vlastiti identitet, kako bismo se što više približili izvornim govornicima, njihovim običajima i načinu života. Shodno tome, jedna od studentica tvrdi:

Dok učim drugi jezik, upoznajem i njihovu kulturu i tako naučim još ponešto o njihovoj kulturi, a onda na primjer još više kada živiš s tim ljudima, kada živiš u okruženju ili u njihovoj zemlji kao na primjer mi u Italiji. Mislim da je drugačije za nas koji smo živjeli u italiji i vidjeli kako oni žive, i mi smo bili dio toga kao i talijani ovdje .³⁷

7.3. Analiza jezičnih stavova stranih studenata o modelu ulaganja u ini (talijanski) jezik

Treći i posljednji dio analize ovog rada temelji se konceptu ulaganja (engl. investment) u ini jezik. U ovom dijelu svaki je ispitanik odgovarao na tri pitanja:

- Što Vas motivira da naučite novi jezik? Navedite neke od prednosti koje učenici jezika mogu steći u procesu učenja jezika?³⁸

³⁶ (...) „, so a language is a reflection of a culture so when you learn a language you kinda get the some of the behaviours of that culture, especially when I am speaking italian I feel I'm a different person than when I am speaking spanish, for example in italy I say *bello*, whan I speak in italian I say bello for everything and in spanish I will never say that, like something is beautiful, so in italy I just, i kind of see the best part of things more often because is *bello, bello, bello*..it's just a simple and silly example, but that's how I see it“. (Andres, 23)

³⁷ „Mentre sto imparando un' altra lingua sto conoscendo anche la loro cultura e cosi imparo qualcosa altro della loro cultura e poi per esempio anche di più quando stai vivendo con quella gente, quando stai vivendo in un ambiente o in loro paese come per esempio noi in italia. Penso che sia differente per noi che abbiamo vissuto in italia e abbiamo visto come loro vivono, abbiamo anche noi fatto parte di quello come gli italiani qua“. (Sabina, 25)

³⁸ What motivates you to learn a new language? According to you, what are some of the advantages and benefits that can be gained by language learners in the process of language learning?

- Kako biste opisali svoje ulaganje pri učenju talijanskog jezika?³⁹
- Što biste savjetovali drugim mladim ljudima (Erasmus studentima) koji žele doći u Italiju (ili bilo koju drugu zemlju) kako bi poboljšali jezik koji uče (žele učiti)?⁴⁰

Na pitanje o ulozi motivacije pri učenju stranog jezika, studenti navode usavršavanje svojih jezičnih vještina, upoznavanje novih kultura, mogućnost komunikacije s izvornim govornicima te zemlje i sl. Sabina (25) objašnjava kako joj je dvojezičnost od malih nogu probudila motivaciju i zanimanje za ostale jezike koje govori:

*Dakle, meni je uvijek bilo zanimljivo učiti drugi jezik ili druge jezike jer sam bilingvalna, tako da sam od rođenja navikla govoriti i učiti dva jezika, u mom slučaju hrvatski i albanski i tako kad sam krenula s trećim jezikom – engleskim. Također, engleski je bio kako se kaže, subject, predmet, da. U osnovnoj i srednjoj školi mi je bio najdraži predmet, tako da nikad nisam imala problema čak ni npr. s hrvatskim, s engleskim. Na taj način sam primijetila da jako volim učiti druge jezike pa tako i talijanski (...)*⁴¹

Iz odgovora Sabine možemo uočiti i tzv. prebacivanje kodova, spomenuto u teorijskom dijelu ovog rada.

Luise (25) tvrdi da je uvijek prisutna motivacija za učenjem novog jezika, ali također smatra da je važno usavršiti one jezike koje već govori:

*Novi jezik, uvijek sam razmišljala o učenju novog jezika, ali trenutno bih rekla da su mi dovoljna četiri jezika koja govorim, ali na primjer u budućnosti zamišljam da naučim i neki drugi jezik, ali trenutno mi je vrlo važno ili bitno usavršiti svoje jezike koje već govorim.*⁴²

³⁹ How would you describe your investment while learning Italian language?

⁴⁰ What advice would you give to other young people (Erasmus students) who want to come to Italy (or any other country) to improve language they are learning (they want to learn)?

⁴¹ „Quindi per me è sempre stato interessante imparare un'altra lingua o altre lingue perché io sono bilingue, quindi sono abituata dalla mia nascita parlare apprendere due lingue. Quindi nel mio caso croato e albanese e quindi quando ho cominciato anche con la terza lingua -l'inglese, anche l'inglese è stato come si dice subject, materia sì. Nella scuola elementare e secondare è stato la mia materia preferita e quindi così non ho mai avuto problemi neanche con, per esempio croato, inglese. Così io ho notato che mi piace un sacco imparare altre lingue, così anche con italiano (...)" (Sabina,25)

⁴² „Una nuova lingua, stavo sempre pensando di imparare una nuova lingua, ma per il momento direi che mi bastano le quattro lingue che parlo, ma per esempio nel futuro immaginerei di studiare anche un'altra lingua, ma per il momento è molto importante o essenziale per me di perfezionare le mie lingue che conosco già“. (Luise, 25).

Sudjelovanje u usmenoj komunikaciji s jezično nadmoćnijim govornicima samo je jedan od oblika ulaganja. Neki od drugih mogućih oblika ulaganja su primjerice, ulaganje vremena i novca u tečajeve stranih jezika te u putovanja ili preseljenje u zemlju u kojoj se ini jezik govori. Shodno tome, studenti su odgovarali na pitanje koje se odnosi na ulaganje u ini jezik, odnosno na koji način oni smatraju da ulažu u ini jezik kojeg uče ili žele naučiti. Svi ispitanici kao najbolju opciju navode preseljenje u zemlju jezika kojeg se uči ili se želi naučiti, razgovor s izvornim govornicima, tečajevi te s dolaskom globalizacije sve češće online platforme i aplikacije za učenje stranih jezika koje predstavljaju dobru podlogu za daljnje učenje.

*Po mom mišljenju, najkorisnije je preseliti se u zemlju čiji jezik želite naučiti i razgovarati s izvornim govornicima. Ovo je najkorisnija stvar, da, tako da uvijek imate potrebu govoriti ovaj jezik ili čak gledati film na izvornom, originalnom jeziku.*⁴³

*Dakle, kao što sam već rekla, razgovor s izvornim govornikom, to je ono što preferiram, ako je moguće i odlazak, putovanje u tu zemlju i također možda neki online tečajevi preko kojih možete razgovarati online s nekim izvornim govornikom ili s nekim drugima koji znaju taj jezik.*⁴⁴

*Naučio sam duolingo, a kasnije sam naučio s erasmus + Za učiti i razumjeti je lakše govoriti jezik pa sam stigavši ovdje učio malo brže i moje lekcije su na talijanskom.*⁴⁵

Gardner i MacIntyre (1992) definiraju motivaciju kao izbor pojedinca hoće li se uključiti u društvenu interakciju. S druge strane, Norton and Toohey (2011) tvrde da osoba koja uči jezik može biti visoko motivirana, ali ipak malo ili nedovoljno ulagati u jezičnu praksu. Shodno tome, Andres (23) drži da samo preseljenje nije dovoljno ako se osoba sama ne angažira i ne ustraje te smatra da bi i on sam mogao učiniti „više“ po pitanju svog osobnog ulaganja u jezik.

⁴³ „Secondo me, la cosa più utile e di trasferirsi in un paese di cui si vuole imparare la lingua e parlare con i nativi. Questa e la cosa piu utile, piu comodo, sì, così hai sempre la costrizione di parlare questa lingua anche o guardare un film nella lingua originaria, originale“. (Luise, 25)

⁴⁴ „So as I said before, talking with native speaker, that's what i prefer if it's possible and going, travelling to that country and also maybe some online courses that you can speak online with some native speakers or with some others that know that language“. (Nikolina, 25)

⁴⁵ „Duolingo ho imparato e dopo ho imparato con erasmus + per imparare e per fare capire e più facile parlare la lingua quindi quando sono arrivato qua ho imparato un po' più velocemente e le mie lezioni sono in italiano“. (Louis, 24)

Već sam se preselio, ali nisam mnogo investiran, jednom kad sam ovdje, razgovaram sa strancima, ne baš s talijanima, pa ću reći da još uvijek imam tečaj jezika, ali mogao bih više ulagati, osrednje⁴⁶.

Sabina (25) svoje ulaganje u španjolski jezik kojeg studira opisuje ovako:

Mislím da sve ovo ovisi, jer na primjer ja jako volim španjolski i također je dio mog studija, moje karijere. Na španjolskom slušam glazbu, gledam serije, čak i s originalnim glasom glumaca španjolskih ili ne znam, iz latinske amerike, ali i s titlovima da poboljšam i vidim kako se piše, što govore, čak i ako razumijem bez titlova, ali više ih volim imati, onda npr. ja uvijek slušam podcaste, na primjer, dok radim nešto i tako slušam španjolski.⁴⁷

Kao i Andres, Sabina smatra da sama motivacija nije dovoljna ako se osoba ne angažira i ne ulaže dovoljno u jezik koji želi naučiti te navodi primjer španjolskog i njemačkog jezika, gdje ona španjolski jezik postavlja kao „prioritetni“ jezik kojem posvećuje više vremena i energije:

Tako na primjer sa svojim stranim jezikom kojeg još uvijek učim, sa španjolskim, mislim da pokazujem više ulaganja jer radim više na njegovom usavršavanju, čitam nešto, na primjer vijesti ili što već, dok na primjer sa njemačkim - želim ga naučiti i imam motivaciju da naučim, ali iskreno ne radim ništa posebno da ga naučim, npr. radila sam samo ono što je trebalo raditi na tečaju njemačkog jezika, ali dalje od toga nisam, ništa posebno. (...) Imam motivaciju, ali radi se o kako se kaže, prioritetima, prioritetima, pa ne znam, na primjer radi se o puno jezika, želim raditi sve, nemam vremena i onda kad nađem vremena za to, radim to za druge jezike, a ne za njemački.⁴⁸

⁴⁶ „I already moved but I am not that invested, once I am here I am talking with foreigners, not really italians most of the time so I will say I still have a language course but I could be more invested, like medium“. (Andres, 23)

⁴⁷ „Penso che tutto queste dipenda, perché per esempio a me lo spagnolo piace un sacco e ovviamente anche fa parte dello mio studio, della mia carriera. Ascolto la musica, guardo le tv serie in spagnolo, anche con la voce originale degli attori spagnoli o non so, di america latina, però anche con i sottotitoli per migliorare e vedere come si scrive, cosa stanno dicendo, anche se capisco senza sottotitoli, però li preferisco avere e poi per esempio sto sempre ascoltando anche podcast, per esempio mentre sto facendo una cosa e così sto ascoltando lo spagnolo“. (Sabina, 25)

⁴⁸ „Quindi, per esempio con la mia lingua straniera che sto imparando ancora, con spagnolo penso che si vede un investimento più perché sto facendo di più di migliorarlo, sto leggendo qualcosa, per esempio notizie o qualsiasi altra cosa, mentre per esempio con il tedesco che voglio impararlo e ho la motivazione di impararlo, ma sinceramente non sto facendo niente speciale per impararlo, per esempio ho fatto soltanto quello che si doveva fare nel corso della lingua tedesca però oltre quello non ho fatto niente in speciale, (...) Ho la motivazione, ma si tratta del, come si dice priorities, la priorità, quindi non so, per esempio si tratta di tantissime lingue che voglio fare tutto quello però non ho tempo e poi quando trovo il tempo per farlo, lo faccio per altre lingue e non per tedesco“. (Sabina, 25)

Prema Norton i Morgan (2020), bitno je razumjeti kako se o ulaganju uvijek raspravlja uz identitet koji uspostavlja veze između pojedinca koji uči jezik i šireg društva, a ulaganje je sredstvo pomoću kojeg možemo analizirati društveni svijet u kojem učenik jezika izvodi višestruke identitete.

Lujić (2016:44) navodi da je „prema modelu ulaganja međudjelovanje učenika inoga jezika i njegova jezično nadmoćnijega sugovornika istovremeno prostor učenja jezika i prostor moguće promjene identitetskih položaja, a time, u konačnici, i cjelokupnoga učenikova društveno-kulturnog identiteta“ To potvrđuju i odgovori ispitanika. Studentica Nikolina (25) koja je boravila u studentskom domu za vrijeme razmjene u Italiji, svoje ulaganje u talijanski jezik opisuje na sljedeći način:

Na primjer, otišla bih u kuhinju i neki ljudi su već bili tamo. Pošto ih nisam poznavala, prvo bih slušala kojim jezikom pričaju i onda bi im prišla, predstavila se na talijanskom ako su talijani, a i oni bi se pozitivno iznenadili kada bi saznali da nisam iz Italije, da sam iz druge zemlje i da govorim talijanski, njihov jezik.⁴⁹

Na pitanje o ulaganju u ini jezik, mogu se primijeniti i neki prethodno analizirani odgovori studenata. Sabina (25) je također od samog početka dolaska u Italiju inicirala razgovor s Talijanima isključivo na talijanskom jeziku te su njena iskustva pozitivna.

Mogu reći da sam osobno s talijanima koristila samo talijanski, nisam čak ni pokušala s njima pričati engleski. (...) Prvo ja započnem razgovaram s njima, a onda oni nastavljaju, ako i oni započnu razgovor, ja nastavljam i tako se služimo samo talijanskim.⁵⁰

S druge strane, Louis (24) koji nije prethodno učio talijanski jezik, našao se u situaciji gdje je bio svakodnevnom kontaktu s Talijanima koji nisu pričali engleski jezik. S obzirom da se htio uklopiti u novu sredinu i biti dijelom zajednice, potrudio se naučiti jezik:

⁴⁹ „For example I would go to the kitchen and some people were already there. since i didn't know them, I would first listen in which language do they speak and I would approach them and introduce myself in italian if they are italians and they would also be positively surprised when they found out that I am not from italy, that I am from other country and that i speak italian, their language“. (Nikolina, 25)

⁵⁰ „Io posso dire che io personalmente ho usato soltanto italiano con italiani, non ho nemmeno cercato di provare parlare con loro inglese. (...) io gli parlo prima e poi loro continuano, se anche loro mi parlano prima io continuo e quindi così usiamo soltanto l'italiano“. (Sabina, 25)

U početku nisam puno pričao jer sam morao govoriti talijanski, ali s vremenom sam naučio govoriti, postavljao sam pitanja.⁵¹

Norton-Pierce (1995) tvrdi da (ne)ulaganje u učenje inog jezika, osobito sudjelovanjem u komunikaciji s jezično nadmoćnijim sugovornikom, nije uvijek moguće tumačiti (ne)motivacijom, već i nejednakim odnosima moći među sugovornicima. Naime, smatra se da izvorni govornici imaju veću moć u razgovoru te da oni određuju tijekom razgovora kao i sam jezik. Jedan od ispitanika na pitanje smeta li mu takav odnos odgovara:

Da, smeta mi, smeta mi jer sam iz nekog razloga u Italiji.⁵²

Ipak, iz danih odgovora većine studenata možemo zaključiti kako su njihova iskustva s talijanskim jezikom i izvornim govornicima pozitivna. Drugim riječima, oni koji su bili sigurniji u svoje znanje talijanskog i oni koji su se manje brinuli o reakcijama drugih, bili su spremni više komunicirati.

Zadnje pitanje glasi: Koji savjet biste dali ostalim mladim ljudima (Erasmus studentima koji se žele preseliti/ boraviti neko vrijeme u Italiji (ili bilo koju drugu zemlju) kako bi poboljšali jezik kojeg uče ili žele naučiti?⁵³ Naime, uranjanje u novu kulturu zahtijeva napor i namjeru, ali može rezultirati obogaćujućim i nezaboravnim iskustvom. Louise naglašava kako bi se pojedinac koji želi naučiti jezik zemlje u koju dolazi, trebao minimalno služiti rječnikom, a što više s opisom jezika za učenje. Također, smatra kako je vrlo korisno prije samog putovanja, posvetiti neko vrijeme proučavanju osnovnih fraza i uobičajenih izraza na lokalnom jeziku te po dolasku nastaviti vježbati jezik razgovarajući s lokalnim stanovništvom.

Kao što sam već rekla, najvažnije, najkorisnije je razgovarati s izvornim govornicima. Također vrlo je važno ne tražiti uvijek riječ u rječniku, umjesto toga opisati riječ ili stvar, što želite reći tako da možete naučiti više pri opisivanju stvari. Također, vrlo je važno izbjegavati pričati na

⁵¹ „All' inizio non parlavo tanto perché dovevo parlare italiano, ma con il tempo ho imparato a parlare, ho fatto domande“. (Louis, 24)

⁵² „Yes it bothers me, it bothers me because I am in Italy for some reason“. (Andres, 23)

⁵³ What advice would you give to other young people (Erasmus students) who want to come to Italy (or any other country) to improve language they are learning (they want to learn)?

materinskom jeziku, nakon što se osoba preseli u drugu zemlju. Dakle, razgovarati s izvornim govornicima, pripremiti se prije odlaska u drugu zemlju, barem neke osnovne riječi.⁵⁴

S Louiseinom tvrdnjom slaže se i Louis (24) koji naglašava važnost minimalnog služenja materinskim jezikom.

Razgovarati s drugima, s ljudima iz zemlje, vrlo korisno da, ali naučiti, kako se kaže, osnove kod kuće prije odlaska u zemlju, da se razumiješ, ne govoriti materinski jezik u toj zemlji.⁵⁵

Naime, ponekad može biti teško komunicirati na lokalnom jeziku, a da se ne služimo materinskim jezikom, ali je važno ustrajati što je više moguće, čak i ako izvorni govornik odgovori na talijanskom jeziku jer smatra da će se tako komunikacija lakše odvijati. Izvorni govornik bi mogao ostati malo zatečen, ali će vjerojatno izići u susret.

Andres (23) smatra da treba ozbiljno pristupiti učenju jezika i pohađanju tečaja. On tvrdi da treba izaći iz svoje zone komfora, sjediniti se s kulturom zemlje u kojoj se nalazimo te što više razgovarati s izvornim govornicima, među kojima će se sigurno naći osoba koja će biti voljna saslušati i pomoći. Većina lokalnog stanovništva će cijeniti trud te poštovati pojedince koji su voljni prihvatiti i učiti od njih.

Savjet koji bih im dao je da ozbiljno shvate tečaj talijanskog i da stvarno pokušaju upoznati talijane ili ljude u zemlji, razgovarati s njima, biti s njima, družiti se s njima. Ponekad je teško na početku, pogotovo kada se ne možete izraziti, ali kad jednom uspostavite prijateljstvo s nekim tko je strpljiv i voljan čuti vas, to je jedini način da izađete iz komfort zone i naučite jezik.⁵⁶

⁵⁴ „Come ho già detto, la cosa più importante, più utile è di parlare con i nativi e di non cercare sempre la parola sul dizionario, invece di descrivere la parola o la cosa, quello che vuoi dire, così puoi imparare più di descrivere una cosa. Anche molto importante quando una persona si trasferisce in un altro paese, è molto importante di evitare di parlare la lingua materna, quindi di parlare con i nativi e anche di preparare prima di andare in un altro paese almeno delle parole di base“. (Luise, 25)

⁵⁵ „Parlare con gli altri, con le persone di paese, molto utile sì, ma imparare le come si dice basics a casa prima di andare al paese sì, per si fare capire, e non parlare la madrelingua nel paese“. (Louis, 24)

⁵⁶ „An advice I would give them is to take the italian course seriously and to really try to meet italian people or the people of the country, speak with them, be with them, hang out with them. Sometimes is difficult at the beginning especially when you cannot express yourself but once you establish a friendship with someone that is patient and willing to hear you, that's the only way you will get out of a comfort zone and learn a language“. (Andres, 23)

Učenje jezika uz pomoć lokalnog stanovništva odlična je praksa jer pojedinci među sobom međusobno razmjenjuju jezike, kulture i još mnogo toga.

S druge strane, Sabina naglašava kako ulaganje treba biti sveprisutno, kontinuirano te prije svega motivirajuće. Dakle, treba naći način koji će omogućiti studentima jezika da na učenje jezika ne gledaju isključivo kao na obvezu već da uče uz aktivnosti zabavnog karaktera.

(...) u svakoj prilici pokušajte koristiti taj jezik, tj. u trgovinama, gdje god se ide. Također pokušati razgovarati s tim izvornim govornicima što je više moguće i također ulagati u neke druge stvari, poput čitanja, slušanja, gledanja nečega, sve što se tiče jezika koji žele učiti, a ne znaju, učiniti to na način da ih motivira, da to tretiraju kao zabavu, a ne kao obvezu morati učiniti. Mislim da na taj način bolje ili brže naučiš jezik, a i da uživaš u tom iskustvu haha jer onda kad uče taj jezik uvijek se mogu, sjetiti svog puta, svog učenja.⁵⁷

Samo bih rekla da trebaju, mislim ako žele, da trebaju ići i jednostavno uživati u vremenu koje tamo provedu, učiti naravno i razgovarati s drugim ljudima, posebno s izvornim govornicima kako bi poboljšali svoj jezik i jednostavno ići u tu zemlju koliko god mogu, da unaprijede jezik.

58

Na kraju, osvrnut ćemo kratko na pitanje iz *Google Form* upitnika koje glasi: Smatrate li da se vaš talijanski poboljšao od dolaska u Italiju? Primjećujete li kakvu promjenu? ⁵⁹ Studenti su imali ponuđene odgovore: *Nimalo, Veoma malo, Donekle, Znatno.*⁶⁰ Od pet studenata, četvero je odgovorilo da su primijetili znatnu promjenu, odnosno da se njihovo znanje i uporaba talijanskog jezika značajno poboljšala. Jedino je Andres (23) odgovorio da je donekle poboljšao talijanski jezik.

⁵⁷ „(...)in ogni opportunità cercare di usare quella lingua, cioè nei negozi, ovunque vadano. Anche cercare di parlare con quei parlanti nativi il più possibile e fare anche qualche altro investimento, come leggere, ascoltare, guardare qualcosa, tutto quello che riguarda la lingua che loro vogliono imparare e non so, farlo nel modo che gli motiva, che lo trattano come un divertimento e non come un obbligo che devono fare. Penso che così si impara la lingua meglio o più rapido, e anche di godere haha di quell' esperienza perché poi quando imparano quella lingua, poi sempre possono, non so, ricordarsi del suo viaggio, dell'apprendimento“. (Sabina, 25)

⁵⁸ „I would just say that they need to, i mean if they want, that they need to go and just enjoy their time there, study of course, and talk with other people, especially native speakers to improve their language and just to go to that country as much as they can, to improve it, the language“. (Nikolina, 25)

⁵⁹ Do you think that your Italian has improved since you came to Italy/ Did you notice any change?

⁶⁰ Not at all, Very little, To some extent, Significantly

Poznata je činjenica da je najlakši i najbrži način učenja ciljnog jezika posjetiti zemlju čiji jezik želimo naučiti. Sam boravak u toj zemlji, omogućava nam da iz prve ruke slušamo i upijamo kulturu, jezik i još mnoštvo toga. Iako pojedinci ne moraju govoriti jezik zemlje koju posjećuju i u kojoj borave, jasno je da je izlaganje stranim jezicima i novim jezičnim okruženjima bitan dio Erasmus iskustva. S obzirom na to da sam i sama bila dio Erasmus + programa u Torinu, mogu potvrditi da je boravak u zemlji jezika kojeg studiram znatno utjecao na moje jezične vještine, osobni razvitak te donio prijateljstva koja još traju. Sam proces učenja talijanskog tijekom boravka u Italiji godini velika je suprotnost studiju jezika tijekom srednje škole pa i na sveučilištu, gdje studenti najčešće pasivno sjede i sudjeluju u usmenim vježbama. Umjesto toga, učenje jezika u inozemstvu dinamično je i čini dio našeg životnog stila – od razgovora s prodavačima do pripremanja prezentacija s kolegicama. Sudjelovanje u raznim aktivnostima zabavnog karaktera, kao što je *language cafe*, gdje je glavna ideja vježbati svoje jezične vještine i kulturnu svijest razgovarajući s izvornim govornicima i drugim međunarodnim studentima, neformalno, sjajan je način vježbanja u opuštenom prostoru i upoznavanja ljudi iz raznih dijelova svijeta. Za učenje jezika ključno je ne bojati se pogriješiti. Dakle, učenjem jezika, isprobavanjem lokalne kuhinje, posjećivanjem lokalnih događanja i sudjelovanjem u lokalnim aktivnostima, postiže se dublje razumijevanje kulture i njezinih ljudi te stjecanju nezaboravnog iskustva.

8. Zaključak

Cilj istraživanja bio je utvrditi načine na koji Erasmus + studenti u Italiji ulažu u talijanski jezik te protumačiti kako i koji sociološki aspekti utječu na učenje i korištenje inog jezika u različitim situacijama. Rad se temelji na konceptu ulaganja koji je predstavila Bonny Norton (1995). Dvadeset godina nakon, Darwin i Norton (2015) predložili su prošireni model koji ulaganje postavlja na sjecište identiteta, kapitala i ideologije.

Iz prethodne analize odgovora Erasmus + studenata o ulozi sociokulturnog okruženja s različitim očekivanjima o ponašanju i upotrebi jezika, možemo zaključiti da svih pet studenata ima pozitivna iskustva života u Italiji te pozitivan stav prema talijanskom jeziku. Također, svi se slažu da poznavanje drugih stranih jezika otvara mnoga vrata i mogućnosti. Što se tiče upotrebe jezika između izvornih i neizvornih govornika, Norton (2000) ističe da je veća vjerojatnost da će izvorni govornici izbjegavati interakcije s neizvornim govornicima. Iz priloženih odgovora studenata vidimo da su Talijani u većini slučajeva bili zainteresirani i

otvoreni za razgovor s našim sudionicima istraživanja. Ipak, iz danih odgovora, možemo utvrditi da sudionice istraživanja imaju nešto pozitivnija iskustva s upotrebom talijanskog jezika s izvornim govornicima negoli muški ispitanici. S obzirom da je njihova razina poznavanja talijanskog jezika viša, izvorni govornici pokazuju veći interes za nastavak razgovora s njima te razgovor teče brže i fluidnije. Na pitanje o diskriminaciji, zaključak koji se može izvući je da nitko od ispitanika nije imao problema s diskriminacijom bilo kakvog tipa od strane izvornih govornika. Naime, ipak se radi o studentskoj razmjeni, a ne imigrantima koji dolaze u novu zemlju tražiti posao kao što je to bilo u slučaju spomenute imigrantice Martine koju je Norton analizirala u svom članku. Što se tiče jezika komunikacije među Erasmus studentima u Italiji, većina ispitanika tvrdi da engleski jezik ipak ima prednost zbog lakše komunikacije među studentima, ali i činjenice da među neizvornim govornicima talijanskog jezika nema osjećaja da jedan govornik ima veći legitimitet od drugog ili da će jedan govornik ocjenjivati jezik drugoga.

Drugo istraživačko pitanje tiče se stavova stranih studenata o ulozi inog (talijanskog) jezika u izgradnji njihova jezičnog i društvenog identiteta. Troje od pet intervjuiranih studenata slažu se da je učenje talijanskog jezika utjecalo te razotkrilo mnoge aspekte njihova identiteta. Ostalih dvoje ispitanika ističu da nisu primijetili znatnu razliku u promjeni identiteta, premda jedan od ispitanika tvrdi „da će to tek vidjeti po povratku u svoju zemlju“. Međutim, svi ispitanici slažu se da jezik određuje način na koji komuniciramo s drugim ljudima i percipiramo svijet oko sebe, kao i da se njihova vanjska percepcija mijenja služeći se talijanskim jezikom. Kao što jedna od ispitanica tvrdi, svemu tome pridonosi činjenica da su studenti tijekom svog boravka u Italiji bili dio talijanskog načina života i kulture što je pridonijelo razvoju njihova višestrukog jezičnog identiteta koji im među ostalim omogućava lakše razumijevanje tuđe kulturne složenosti. Studenti su prilagodili svoje ponašanje situacijama u kojima su se nalazili te tako stvarali različite „identitete“. Dakle, nisu se promijenile njihove vrijednosti, već način na koji oni gledaju na svijet oko sebe.

Posljednji dio analize je o stavovima Erasmus + studenata o modelu ulaganja u ini (talijanski) jezik. Svi ispitanici slažu se da je motivacija veoma bitna pri učenju i usvajanju novog jezika, ali kao što jedan od ispitanika naglašava, ona nije dovoljna ako se pojedinac sam ne angažira. Kad je riječ o ulaganju u ini jezik, ispitanici kao najbolju opciju navode preseljenje u zemlju jezika kojeg se uči ili se želi naučiti, razgovor s izvornim govornicima, tečajevi itd. Ženski dio ispitanika svoje ulaganje tumači preseljenjem na studij u zemlju jezika (Italiju) kojeg studiraju. Također, sve tri ispitanice su po dolasku inicirale i inzistirale razgovor na talijanskom jeziku s izvornim govornicima. S druge strane, muški dio govornika koji nisu

poznavali talijanski jezik po dolasku u Italiju, također su pokazali svoje ulaganje time što su upisali tečaj talijanskog jezika te je jedan od ispitanika svoje stečeno znanje talijanskog jezika pokazao tijekom samog intervjua. Istraživanje pokazuje da su studenti bili motivirani za učenjem i korištenjem talijanskog jezika nakon što su otkrili svoju specifičnu potrebu za korištenjem istog.

Što se tiče koncepta moći i kapitala o kojem govore Norton i Darwin (2015), možemo zaključiti da su studenti odlučili uložiti u učenje talijanskog jezika prvenstveno zbog percipiranog kapitala koji im koristi u njihovom školovanju, kao i za njihovu buduću karijeru. Odgovori studenata opovrgavaju Bourdieuovu (1991) pretpostavku da je govorniku s manje kapitala zauvijek predodređen manje moćan položaj. Premda su učenici inog jezika u neravnopravijem položaju od izvornih govornika zbog manjeg jezičnog kapitala, odnosno nejednakog posjeda moći, odgovori pokazuju da su studenti ponekad bili moćniji u odnosu na izvorne govornike, jer su se na neki način oni prilagođavali izvornim govornicima u razgovoru s njima.

Ovim se istraživanjem nastojalo razumjeti individualna iskustva petero sudionika tijekom njihove mobilnosti u Italiji, kako bi utvrdili njihove motivacije, identitete, djelovanje i ulaganja u talijanski jezik. Očito je potrebno provesti buduća istraživanja kako bi se potvrdilo mogu li se postići drugi uvidi, budući da je fokus ovog istraživanja bio na maloj skupini pojedinaca, a ne na velikim skupinama ljudi. Također, rezultati bi vjerojatno bili drugačiji da je skupina ispitanika bila potpuno različita, tj. da je uzeta u obzir neka specifična sociolingvistička varijabla za svaku skupinu, npr. starija populacija ili ekonomski imigranti kao što je to opisala Norton u svom članku. Manji broj ispitanika, slični stavovi, iskustva te način na koji razmišljaju intervjuirani Erasmus studenti, rezultirao je sličnim odgovorima pa nedostaje raznolikost odgovora ispitanih studenata. Bitno je naglasiti da su Erasmus + studenti koji su sudjelovali u intervjuu specifična društvena skupina, budući da su svi ispitanici mladi i otvorenog duha, putuju i sudjeluju u Erasmus + programima te im se posljedično stavovi preklapaju. Dakle, jezični kapital ispitanika mnogo je veći od jezičnog kapitala imigranata koje je opisala Norton (1995) u svojoj studiji slučaja. S druge strane, upitno je koliko su koncepti kapitala, moći i ideologije, kojima autori žele istaknuti ekonomski potencijal jezika, primjereni i primjenjivi termini u području učenja inog jezika te odnosa s izvornim govornicima.

Buduća istraživanja mogla bi se provesti i u drugačijem okruženju, društvenom kontekstu, kako bi se iskoristile neke druge metode prikupljanja podataka te omogućila usporedba rezultata kvalitativnih istraživanja. Još jedna mogućnost jest ta da se uz studente/migrante intervjuiraju i izvorni govornici, kako bi se utvrdili njihovi stavovi o stranim

državljanima u njihovoj zemlji te važnosti usvajanja jezika zemlje u kojoj se odvija proces akulturacije.

Možemo zaključiti kako su učenici jezika složene individue s različitim identitetima. Dakle, identiteti učenika jezika su višestruki i podložni promjenama, a studenti na različite načine ulažu u jezične prakse. Buduća istraživanja o identitetu, učenju te ulaganju u ini jezik, trebala bi unaprijediti cilj razumijevanja i pridonijeti aktivnijem podučavanju i učenju jezika. S obzirom na to da pojedinci koji uče jezike bilo gdje u svijetu, traže pravo govoriti i biti saslušani, njihovi će identiteti i ulaganja nastaviti stvarati nova i uzbudljiva istraživanja.

Bibliografija

- Al-Qaysi, N. (2019) Students and educators' attitudes towards code-switching: A longitudinal study. *International Journal of Information Technology and Language Studies*, 3(2), 61-72
- Bourdieu, P. (1991) *Language and symbolic power*. Cambridge: Polity Press.
- Brown, H. D. (1994). *Principles of language learning and teaching*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Čičak M. (2017) *Kulturni šok i međukulturalno razumijevanje kod prilagodbe hrvatskih studenata u američkoj kulturi*. Diplomski rad, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu.
- Ćulibrk, D. (2021) *Jezične teškoće u kontekstu dvojezičnosti tijekom djetinjstva*. Diplomski rad: Sveučilište u Zagrebu.
- Darvin, R. i Norton, B. (2015) Identity and a Model of Investment in Applied Linguistics. *Annual Review of Applied Linguistics* 35, 36–56.
- Darvin, R., & Norton, B. (2017) Language, identity, and investment in the 21st century. In McCarty, T. & May, S. (Eds.), *Language policy and political issues in education*. Encyclopedia of language and education. (pp. 227–240). Switzerland: Springer
- Dentakos, S., Wintre, M., Chavoshi, S., & Wright, L. (2017). Acculturation motivation in international student adjustment and permanent residency intentions. *Emerging Adulthood*, 5(1), 27–41. <https://doi.org/10.1177/2167696816643628>
- Dörnyei, Z. (1994) Understanding L2 motivation: On with the challenge! *Modern Language Journal*, 78(4), 515-523.
- Dörnyei, Z., & Skehan, Z. (2003) Individual Differences in Second Language Learning. In C. J. Doughty, & M. H. Long (Eds.), *The Handbook of Second Language Acquisition* (pp. 589-630). Oxford: Blackwell.
- Edwards, J. (2009). *Language and Identity*. Cambridge University Press. New York
- European Commission. (2007) *Final report of High level group on multilingualism*, Luxembourg: European Communities.

- Facer, B. R., & Abdous, M. (2011) Academic podcasting and mobile assisted language learning: Applications and outcomes. IGI Global. <http://doi:10.4018/978-1-60960-141-6>
- Fisher, L., Evans, M., Forbes, K., Gayton, A., & Liu, Y. (2020). Participative multilingual identity construction in the languages classroom: A multi-theoretical conceptualisation. *International Journal of Multilingualism*, 17(4), 448–466. Preuzeto 2. srpnja 2023. s <https://doi.org/10.1080/14790718.2018.1524896>
- Furnham, A. & Bochner, S. (1986) *Culture shock*. London: Methuen
- Gardner, R. C., & MacIntyre, P. D. (1992) A student's contributions to second-language learning. Part I: Cognitive variables. *Language Teaching*, 25(4), 211–220.
- Gee, J. P., Hayes, E. (2011) *Language and Learning in the Digital Age*, London: Routledge.
- Grosjean, F. (1998) Studying bilinguals: Methodological and conceptual issues. *Bilingualism: Language and Cognition*, 1(2), 131-149.
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices*. London: Sage Publications & Open University.
- Henry, A. (2017). L2 motivation and multilingual identities. *The Modern Language Journal*, Preuzeto 2. srpnja .2023. s 101(3), 548–565. <https://doi.org/10.1111/modl.12412>.
- Jelaska, Z. (2005). *Hrvatski kao drugi i strani jezik*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada
- Joanna Thornborrow. (2004). Language and identity. In *Language, society and power*
- Kovačević, M, Pavličević-Franić, D. (2002) *Komunikacijska kompetencija u višejezičnoj sredini*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu; Jastrebarsko: Naklada slap.
- Krashen, S. D. (1982) *Principles and practice in second language acquisition*. Oxford: Pergamon Press.
- Lazzari, Francesca. 2010. *Acculturazione e formazione scolastica* [tesi di dottorato]. Venezia: Università Ca' Foscari di Venezia.
- Liddicoat, A. (2016) Native and Non-native Speaker Identities in Interaction: Trajectories of Power. *Applied Linguistics Review* 7(4): 409–429.

- Lujić, R. (2016). Ulaganje u ini jezik - jedan od preduvjeta učenja inog jezika i oblikovanja društveno-kulturnog identiteta // *Strani jezici : časopis za unapređenje nastave stranih jezika*, 45, 1; 40-53. Preuzeto 17. srpnja 2022. s <https://hrcak.srce.hr/183661>.
- Matić, I. (2016) *Odnos strategija učenja i afektivnih čimbenika u učenju stranih jezika*. Strani jezici. (str. 54-66). Preuzeto 20. siječnja 2023. s <https://hrcak.srce.hr/164856> 0. siječnja 2023.)
- Medved Krajnović, M. (2010) *Od jednojezičnosti do višejezičnosti:Uvod u istraživanja procesa ovladavanja inim jezikom*. Zagreb : Leykam international.
- Mihaljević Djigunović, J. (1998) *Uloga afektivnih faktora u učenju stranog jezika*. Zagreb: Filozofski fakultet.
- Norton, B. (2000) *Identity and language learning: Gender, ethnicity and educational change*. Harlow, UK:Pearson Education/Longman.
- Norton, B. (2013) *Identity and language learning: Extending the conversation* (2. izdanje). Bristol, UK: Multilingual Matters.
- Norton, B., & Morgan, B. (2020) Poststructuralism. In Chapelle, C. (Ed.), *The concise encyclopedia of applied linguistics* (pp. 901–907).
- Norton-Pierce, B.(1995) Social Identity, Investment and Language learning, *TESOL Quarterly* 29 (1), 9-31.
- Nysten, H. (2009) Attitude towards English among Italian students. Department of Humanities English Studies. Linguistic Essay.
- Oberg, K. (1960) 'Culture Shock: Adjustment to New Cultural Environments.' *Practical Anthropology* 7. 177-182
- Oberg, K. (1966) Culture Shock: Adjustment to New Cultural Environments. *Practical Anthropology*, 7, 177-182. <https://doi.org/10.1177/009182966000700405> (Preuzeto 17. srpnja 2022.).
- Oxford, R. (1990) *Language Learning Strategies: What Every Teacher Should Know*. New York: Newbury House Publishers.
- Peal, E., & Lambert, W. E. (1962) The relation of bilingualism to intelligence. *Psychological Monographs: General and Applied*, 76(27, Whole No. 546), 23.

Rigney, J. W. (1978) Learning Strategies: A Theoretical Perspective. In H. F. O'Neil (Ed.), *Learning Strategies* (pp. 165-205). New York: Academic Press.

Rovira, Lourdes C. (2008). The relationship between language and identity. The use of the home language as a human right of the immigrant. *REMHU - Revista Interdisciplinar da Mobilidade Humana*, 16(31),63-81.

Singhal, M. (1997) The Internet and Foreign Language Education: Benefits and Challenges. *The Internet TESL Journal*, Vol. 3, No. 6. Preuzeto 25. ožujka 2023. s <http://iteslj.org/Articles/Singhal-Internet.html>.

Skelin Horvat, A. (2017) *O jeziku i identitetima hrvatskih adolescenata*. Zagreb: Srednja Europa.

Solmaz, O. (2018) A Critical Review of Research on Social Networking Sites in Language Teaching and Learning. *Contemporary Educational Technology*, 9(3),315-330. Preuzeto 25. ožujka 2023. s <https://doi.org/10.30935/cet.444120>.

Ushioda, E. (2011b) Language learning motivation, self and identity: Current theoretical perspectives. *Computer Assisted Language Learning*, 24(3).

Vandick, S. (2000) Language, Culture, Class, Gender and Class Participation. Paper presented at the Annual Meeting of Teachers of ESL

Vilke, M. (1991) *Vaše dijete i jezik : materinski, drugi i strani jezik*. Zagreb : Školska knjiga.

Ward, C., & Kennedy, A. (1999) The measurement of sociocultural adaptation. *International Journal of Intercultural Relations*, 23(4), 659–677. Preuzeto 10. siječnja 2023. s [https://doi.org/10.1016/S0147-1767\(99\)00014-0](https://doi.org/10.1016/S0147-1767(99)00014-0).

Weedon, C. (1987) *Feminist practice and poststructuralist theory*. London: Blackwell.

Wei, L. (2008) Research Perspective in Bilingualism and Multilingualism. In: Li, W. and Moyer, M.G., Eds., *The Blackwell Guide to Research Methods in Bilingualism and Multiculturalism*, John Willey & Sons, London, 3-17.

Winkelman, M. (1994) Cultural Shock and Adaptation. *Journal of Counseling & Development*, 73, 121-126. Preuzeto 25. srpnja 2022. s <https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.1994.tb01723.x>

Živković, G. (2020) *Prebacivanje kodova kod bilingvalne djece*. Diplomski rad: Sveučilište u Zagrebu.

Sažetak

Ulaganje u jezik i identitet Erasmus studenata u Torinu

Ovaj diplomski rad temelji se na konceptu ulaganja u talijanski jezik i identitet Erasmus studenata u Torinu. Cilj ovog istraživanja je utvrditi na koji način Erasmus studenti u Italiju ulažu u talijanski jezik te protumačiti kako i koji sociološki aspekti utječu na učenje i korištenje inog jezika. Veći dio istraživanja temelji se na audio snimkama polustrukturiranih intervju s pet dvojezičnih Erasmus studenata, dok je preostali dio, proveden putem ispunjenih google form upitnika. Nalazi studije pokazali su čimbenike koji utječu na ulaganje Erasmus + studenata u Italiji te odnose moći između izvornih i neizvornih govornika, gdje postoji mogućnost da asimetrija moći oblikuje način na koji se interakcija odvija. Istraživanje je pokazalo kako svi ispitani studenti imaju pozitivne stavove prema talijanskom jeziku, kao i to da su svi spremni komunicirati s izvornim govornicima, bez obzira na njihovu jezičnu razinu. Premda se nisu susreli s diskriminacijom bilo kakve vrste, ispitanici navode da je ponekad prisutna nesigurnost i strah od pogreške u razgovoru s izvornim govornicima, koji imaju moć procijeniti njihovu jezičnu izvedbu i iz toga izvući zaključke o njima. Nadalje, ispitanici se slažu da jezici koje govore mogu igrati važnu ulogu u izražavanju svog kulturnog i jezičnog identiteta te da im je učenje dva ili više jezika pomoglo da razumiju kulturnu složenost zemlje u kojoj se nalaze. Naposljetku, nalazi studije pokazali su da ulaganje u ini jezik kojeg se uči podrazumijeva prije svega angažiranost te izlaganje jeziku kroz sadržaje i interakciju s društvom koje ga okružuje.

Ključne riječi: Erasmus studenti, ulaganje u ini jezik, identitet učenika inog jezika, izvorni – neizvorni govornik, interakcija, moć

Summary

Investing in the language and identity of Erasmus students in Turin

This thesis is based on the concept of investing in the Italian language and identity of Erasmus students in Turin. The aim of this research is to determine investment of the mentioned students in the Italian language and to interpret how and which sociological aspects affect the learning and use of a second language. The mayor part of the research is based on audio recordings of semi-structured interviews with five Erasmus students, while the rest was conducted of the written google form questionnaires. The findings of the study indicated the factors influencing the investment of Erasmus students in Italy and the power relations between native and non-native speakers, when there is potential for asymmetries of power to shape how interaction occurs. The answers of the students has showed that all the interviewed students have positive attitudes towards the Italian language as well as their willingness to communicate with native italian speakers, regardless of their language level. Although they did not face discrimination of any kind, the respondents indicated that sometimes they feel the insecurity and fear of making mistakes when talking to native speakers who have the power to evaluate their linguistic performance and draw inferences from it. Furthermore, the students agree that the languages they speak can play an important role in expressing their cultural and linguistic identity and that learning two or more languages has helped them understand the cultural complexity of the country they are staying in. The research has also showed that investing in the second language means engagement and exposure to that language through content and interaction with the society that surrounds them.

Key words: Erasmus students, investment in second language learning, identity of foreign language learners, native - non-native speaker, interaction, power

Prilozi

QUESTIONNAIRE FOR RESEARCH ON LINGUISTIC / SOCIAL IDENTITY, INVESTMENT AND LANGUAGE LEARNING OF ERASMUS STUDENT IN ITALY

1. Can you tell me more about your decision regarding your arrival in Italy ?

(Why did you come to study in Italy /Turin? Is there any specific reason you precisely chose Italy /Turin?)

2. How do you find living in Italy? Do you prefer it here or in your home country? Why?

(How do you like people, language, lifestyle? Is it very different from your home country?)

3. Can you describe your experience with the Italian language in Italy? Was it hard at first? Did you use more English in the beginning? Did you take some course of Italian language? In which situations did you use Italian the most?

4. Are people in Italy /Turin willing to hold conversations with you? If so, who? (Native speakers/Italians, strangers)? Do you find obstacles when trying to speak Italian?

5. Are you afraid that some people will laugh at you when you speak Italian? What could be the reason for that?

Do you think Italian people may treat you differently just because you are stranger? Also, according to you is there any difference in the way Italian people treat strangers to those who do know how to speak it and others who simply do not?

6. Have you ever had problems of discrimination, of any kind against you (by Italians)? If so, can you briefly explain? Also, were some of them positively surprised when they realized you could speak their language? Can you describe some situation in particular? Do you feel comfortable speaking only Italian when surrounded by native speakers?

7. When you find yourself in a group of Italian people or some other people who speak Italian, do you feel more comfortable using Italian with them or English? Why?

8. What motivates you to learn a new language? According to you, what are some of the advantages and benefits that can be gained by language learners in the process of language

learning? Is there any particular reason why you want to learn a new language? (job opportunities, travelling, meeting new people...) Do you think that you are fully involved in language learning activities?

9. How would you describe your investment while learning Italian language? (Learner can be highly motivated to learn a language, but not necessarily invested in a given set of language practices. However, a learner who is invested in each set of language practices would most likely be a motivated language learner. Investment can be such as, taking language course, talking with native speakers, moving abroad...)

10. Do you think that learning Italian (or any other language) has changed or is affecting your identity, that is, who you are?

11. What advice would you give to other young people (Erasmus students) who want to come to Italy (or any other country) to improve language they are learning (they want to learn)?

QUESTIONARIO DI RICERCA SULL'IDENTITÀ LINGUISTICA/SOCIALE, GLI INVESTIMENTI E L'APPRENDIMENTO LINGUISTICO DEGLI STUDENTI ERASMUS IN ITALIA

1. Puoi dirmi di più sulla tua decisione riguardo al tuo arrivo in Italia?

(Perché sei venuto a studiare in Italia/Torino? C'è un motivo specifico per cui hai scelto proprio l'Italia/Torino?)

2. Come ti trovi a vivere in Italia? Preferisci qui o nel tuo paese d'origine? Perché?

(Come trovi le persone, la lingua, lo stile di vita? È molto diverso dal tuo paese d'origine?)

3. Puoi descrivere la tua esperienza con la lingua italiana in Italia?

È stato difficile all'inizio? Hai usato più inglese all'inizio? Hai seguito un corso di lingua italiana? In quali situazioni hai usato di più l'italiano?

4. Le persone in Italia/Torino sono disposte a parlare con te? Se sì, chi? (parlanti nativi /italiani, persone di altri paesi/ immigrati)?

Trovi ostacoli quando cerchi di parlare italiano?

5. Hai paura che alcune persone ridino di te quando parli italiano? Quale potrebbe essere la ragione di questo problema ?

Pensi che gli italiani possano trattarti in modo diverso solo perché sei straniero? Inoltre, secondo te, c'è qualche differenza nel modo in cui gli italiani trattano gli estranei che parlano la loro lingua e quelli che non sanno italiano ?

6. Hai mai avuto problemi di discriminazione, di qualsiasi tipo, nei tuoi confronti (da parte di italiani)? Se sì, puoi spiegarmelo brevemente? Inoltre, alcuni di loro sono rimasti positivamente sorpresi quando hanno capito che potevi parlare la loro lingua? Puoi descrivere qualche situazione in particolare?

Ti senti a tuo agio a parlare solo italiano quando sei circondato da parlanti nativi ?

7. Quando ti trovi in un gruppo di italiani o di altre persone che parlano italiano, ti senti più a tuo agio nell'usare l'italiano con loro o l'inglese? Perché?

8. Quali motivi ti spingono ad imparare una nuova lingua? Secondo te, quali sono alcuni dei vantaggi e dei benefici che possono essere ottenuti dagli studenti di lingue nel processo di apprendimento delle lingue?

C'è un motivo particolare per cui vuoi imparare una nuova lingua? (opportunità di lavoro, viaggi, conoscere nuove persone...)

9. Come descriveresti il tuo investimento mentre impari la lingua italiana? (Lo studente può essere altamente motivato ad apprendere una lingua, ma non necessariamente investito in un determinato insieme di pratiche linguistiche. Tuttavia, uno studente che è investito in pratiche linguistiche sarebbe molto probabilmente uno studente di lingue motivato. L'investimento può essere come per esempio: seguire un corso di lingua, parlare con parlante nativo, trasferirsi all'estero...)

10. Pensi che imparare l'italiano (o qualsiasi altra lingua) abbia cambiato o stia influenzando la tua identità, cioè chi sei?

11. Che consiglio daresti ad altri giovani (studenti Erasmus) che vogliono venire in Italia (o in qualsiasi altro paese) per migliorare la lingua che stanno imparando (vogliono imparare)?

GOOGLE FORM UPITNIK

1. What's your name?
2. How old are you?
3. I am from....
4. My mother tongue is....
5. Do you speak any other language(s)? If yes, which one(s)?
6. For how long are you learning Italian?
7. When and where did you learn it?
8. How would you describe your Italian skills? (listening, reading, speaking , writing)

A1 A2 B1 B2 C1 C2

Listening

Reading

Speaking

Writing

9. How long are/ were you in Italy?
10. Do you think your Italian has improved since you came to Italy / Did you notice any change?
 - Not at all
 - Very little
 - To some extent
 - Significantly

Transkript 1

J: Buongiorno Sabina

S: Buongiorno Josipa

J: Come stai?

S: Bene grazie e tu?

J: Bene grazie. Allora possiamo cominciare?

S: Si certo

J: Ok, va bene. Puoi dirmi di più sulla tua decisione riguardo al tuo arrivo in italia, allora perché sei venuta a studiare in italia, cioè a torino, c'è un motivo specifico per cui hai scelto proprio torino?

S: Ok, quindi, Io sono studentessa della filologia italiana e sono arrivata qui per scrivere la mia tesi e anche per migliorare il mio

italiano e conoscere di più la cultura italiana e così vivere in un ambito come gli italiani perché questo fa parte del mio studio.

J: Mhmm benissimo e come ti trovi a vivere in italia, preferisci qui per esempio o nel tuo paese d'origine e perché?

S: Allora, mi piace un sacco vivere in italia perché ovviamente come tutto lo sappiamo l'italia è uno dei paesi più belli del mondo, è piena di una cultura che, che è così ricca, cioè non c'è niente che non mi possa piacere, però non so cosa dirti su quale vita preferisco di più, perché mi piace anche la mia vita nel mio paese d'origine, cioè croazia, quindi non so, forse in italia mi piace un po di più, soltanto perché è qualcosa di nuovo, e soltanto per ciò, però mi piace anche un sacco vivere in croazia.

J: E pensi che per esempio sia molto diverso dal tuo paese d'origine?

S: Direi di no

J: Per esempio la lingua, lo stile di vita, le persone..

S: Ok, quindi Io vengo, vengo dalla dalmazia che è un parte in croazia, conosciuta molto per la sua leggerezza, e quindi la cosa simile con italia perché gli italiani sono anche conosciuti per quella, questa precisa cosa e quindi direi che forse la gente in dalmazia è molto più simile agli italiani però non so, forse la lingua ovviamente è differente, totalmente differente però lo stile di vita è più o meno simile direi Io.

J: Ok va bene. Mi puoi descrivere la tua esperienza con la lingua italiana in italia, per esempio, è stato difficile all'inizio per te? Cioè, hai usato più inglese all'inizio, hai seguito un corso di lingua Italiana e in quali situazioni hai usato di più italiano?

S: ok quindi, io posso dire che io personalmente ho usato soltanto italiano con italiani, non ho nemmeno cercato di provare parlare con loro inglese Il primo motivo perché ovviamente voglio imparare il mio italiano e non posso migliorarlo se non lo parlo, se non lo uso con i parlanti nativi e la seconda ragione è perché anche italiani sono conosciuti per non sapere l'inglese e quindi sarebbe stato anche un problema per loro ovviamente e quindi non so, ho sempre parlato in italiano e ovviamente come una studentessa dell'italiano non non ho trovato tantissimi problemi come avrebbero trovato altri studenti che ovviamente non sanno l'italiano o che parlano un po', però all'inizio era un po difficile perché non è la stessa cosa essere all'università e parlare con i professori e nella classe però all'inizio soltanto direi era una questione di abituarsi però poi è stato non so una cosa normale così, parlare usare l'italiano

J: Mhm, va bene e le persone in italia, cioè a torino, sono disposte a parlare con te e se sì, chi per esempio, parlanti nativi, persone di altri paesi, emmigrati..?

S: Sì, gli italiani sì, cioè dall'inizio parlano con me, perché io gli parlo prima e poi loro continuano, se anche loro mi parlano prima io continuo e quindi così usiamo soltanto l'italiano. Anche queglii

studenti che sono come io stranieri in Italia ma che sanno italiano, vogliono parlare italiano più di per esempio inglese, però ci sono quelli studenti che ovviamente non sanno nemmeno una parola in italiano e perciò con loro parlo sempre inglese.

J: Va bene, e non, per esempio, tu non (.) hai avuto per esempio paura che alcune persone ridano di te quando, non lo so mentre parlavi italiano per esempio all'inizio e cosa tu pensi quale potrebbe essere la ragione di questo problema?

S: Mhm ok quindi non ho avuto mai paura, ma essendo una studentessa della linguistica e sempre stai pensando alle regole grammatiche, non so, noti alcune differenze che per esempio un'altra persona non farebbe la stessa cosa. Non direi paura ma non so, diciamo che stavo cercando di parlare il mio italiano in un modo più, in un modo meglio, in un modo buono, cioè più possibile. Penso che questo può essere, questo possa essere un problema per tutti che stanno imparando un'altra lingua, anche l'italiano perché è normale, cioè non ti senti sufficientemente comoda per non so, cercare di parlare, ci sono anche quelle persone che sono più introversive, quindi più timide. Ovviamente altre persone con forse i caratteri più forti che non ne fregano niente, quindi parlano senza paura, senza non so, essere coscienti di quello che altri pensano.

J: Mhm sì, va bene. Secondo te, c'è qualche differenza nel modo in cui gli italiani trattano gli estranei che parlano la loro lingua e tra quelli che non sono italiani in Italia, dalla tua esperienza?

S: Non so, cioè penso che, secondo me, non c'è un trattamento diverso, soltanto che ovviamente quelli che non sanno italiano e sanno italiano nella maggioranza dei casi parlano soltanto l'italiano. Quindi non possono nemmeno comunicare alcune cose elementari, e ovviamente quella comunicazione non è possibile, ma penso che per tutti gli italiani quando sentono a noi stranieri parlare la loro lingua, si sentono così, diciamo, sentono un sollievo perché non sanno l'inglese e poi quando sanno che tu, cioè loro possono notare il nostro accento straniero, però ci possono capire, quindi penso che per loro è meglio, e ovviamente come per tutti cioè sapere che uno straniero o alcuni turisti o coi via sanno la tua lingua o stanno almeno cercando di parlare, penso che tutti lo apprezzano e così anche gli italiani, secondo me e la mia esperienza.

J: Ok, va bene. E a parte della lingua, hai mai avuto i problemi di discriminazione di qualsiasi tipo nei tuoi confronti da parte degli italiani?

S: No, sinceramente. Io personalmente non ho avuto mai problemi, ma ovviamente avevo sentito dagli italiani parlare su altre nazionalità dicendo tipo non so, tipo „albanesi sono pericolosi“ o „quella gente di Marocco“, però, non ho avuto alcuna, non so, non ho mai sentito questo sulla mia pelle, quindi non hanno mai detto niente a me che mi aveva potuto non so offendere per esempio.

J: Ok va bene. Tu ti senti a tuo agio a parlare solo italiano quando sei circondata dai parlanti nativi?

S: che mi sento così

J: = comoda

S: Sì, cioè non so. Cerco di non pensare. Quando sto parlando con loro cerco di non pensare alle, agli errori che io faccio mentre parlo e ovviamente sempre così nella mente che ok adesso loro possono notare il mio accento, adesso sto sbagliando, sto facendo tanti errori, però sempre sto così che, ovviamente ognuno che sta imparando un'altra lingua farà questi errori. Quindi, questo non è una cosa così sorprendente, perciò, ovviamente che sempre sta nella mia mente quello che loro pensano, quello che loro possono sentire, ma io cerco di ignorarlo.

J: Ma per esempio, se c'è un parlante italiano che parla anche inglese e tu devi scegliere, quale lingua

S: = no, parlo italiano, solo italiano haha

J: Ok, va bene. Quali motivi ti spingono ad imparare una nuova lingua per esempio italiano in questo caso e secondo te, quali sono alcuni dei vantaggi, dei benefici che possono essere ottenuti?

S: Ok, quindi per me è sempre stato interessante imparare un'altra lingua o altre lingue perché io sono bilingue, quindi sono abituata dalla mia nascita parlare apprendere due lingue. Quindi, nel mio caso croato e albanese e quindi quando ho cominciato anche con la terza lingua l'inglese. Anche l'inglese è stato come si dice -subject, materia sì, nella scuola elementare e secondare. È stato la mia materia preferita e quindi così non ho mai avuto problemi neanche con per esempio croato, inglese. Così io ho notato che mi piace un sacco imparare altre lingue. Così anche con italiano, perché tu impari, ti senti più ricca, cioè ti puoi esprimere, puoi capire tante culture, tante nazionalità e ti senti più ricca nel senso che hai tanta sapienza e non so come..

J: = per esempio opportunità di lavoro

S: = sì, perché anche per differenti professioni è sempre meglio sapere altre lingue, cioè vantaggi sono tantissimi, cioè per motivi di lavoro, anche per te stessa, cioè per tutto, ma per esempio svantaggi io non ne vedo nemmeno uno, per soltanto che per esempio se stai imparando molte lingue allo stesso tempo ovviamente puoi fare più errori, ti puoi non so, confondere, per esempio, se stai imparando le lingue che appartengono allo stesso gruppo delle lingue, come lingue slave. Può essere così, si può creare una confusione, però non direi che ci sono svantaggi.

J: Sì, e tu che lingue parli?

S: Io parlo croato, albanese, inglese, spagnolo e italiano come lo studio e anche ho imparato il catalano nel dipartimento di spagnolo

J: bello, tante lingue. E tu come descriveresti il tuo investimento mentre impari una lingua, per esempio lingua italiana cioè, investimento. Lo studente può essere altamente motivato ad apprendere una lingua, ma non necessariamente investito in un determinato insieme di pratiche linguistiche. Tuttavia, uno studente che è investito in pratiche linguistiche sarebbe molto probabilmente uno studente di lingue motivato, cioè l'investimento può essere come per esempio un corso di lingua, quando vuoi parlare con parlante nativo, trasferirsi all'estero e così via.

S: Penso che tutto queste dipenda, perché per esempio a me lo spagnolo piace un sacco e ovviamente anche fa parte dello mio studio, della mia carriera però, per esempio spagnolo, ascolto la musica, guardo le tv serie, anche con la voce originale degli attori spagnoli o non so, di america latina, però anche con i sottotitoli per migliorare e vedere come si scrive, cosa stanno dicendo, anche se capisco senza sottotitoli però li preferisco avere (.) e poi per esempio sto sempre ascoltando anche podcast per esempio mentre sto facendo una cosa e così sto ascoltando lo spagnolo. Quindi (.) per esempio con la mia lingua straniera che sto imparando ancora, con spagnolo penso che si vede un investimento più perché sto facendo di più di migliorarlo, sto leggendo qualcosa, per esempio notizie o qualsiasi altra cosa, mentre per esempio con il tedesco che voglio impararlo e ho la motivazione di impararlo ma sinceramente non sto facendo niente speciale per impararlo. Per esempio ho fatto soltanto quello che si doveva fare nel corso della lingua tedesca, però oltre quello non ho fatto niente in speciale, cioè no ho parlato con

J: = e perché per esempio, non hai tempo o non sei così motivata come

S: = No, sì, ho la motivazione ma si tratta del come si dice, priorities, la priorità. Quindi non so, per esempio si tratta di tantissime lingue che.. voglio fare tutto quello, però non ho tempo e poi quando trovo il tempo per farlo, lo faccio per altre lingue e non per tedesco.

J: Aha, sì, pero nel futuro..

S: =Sì, nel futuro sì, sì. voglio e penso che lo farei definitivamente.

J: va bene. E tu pensi che imparare italiano o qualsiasi altra lingua che hai menzionato, che questo abbia cambiato o stia influenzando la tua identità, cioè chi sei

S: sì, certo

J: e in che modo

S: In modo che per esempio come avevo già detto che, mentre sto imparando un' altra lingua stai conoscendo anche la loro cultura e così impari qualcos'Altro della loro cultura e poi per esempio anche di più quando stai vivendo con quella gente, quando stai vivendo in un ambiente o in loro paese come per esempio noi in Italia. Penso che è differente per noi che abbiamo vissuto in italia e abbiamo visto

come loro vivono, abbiamo anche noi fatto parte di quello come gli italiani qua, e quindi che, non so, haha ho dimenticato.

J: Però adesso quando sei tornata per esempio, tu senti la differenza ?

S: = Sì, sì ovviamente come ho già detto, ricca di esperienze, di modo in cui loro vivono e quindi adesso puoi capire meglio, perché essere soltanto nel tuo paese d'origine e imparare la lingua, diciamo che hai quella sapienza teorica, però non l'hai vissuta e sono due cose completamente diverse.

J: Si sono d'accordo, va bene. che consiglio daresti ad altri giovani, studenti erasmus per esempio, che vogliono venire in italia o in qualsiasi altro paese per migliorare la lingua che stanno imparando o vogliono imparare?

S: si , cioè in ogni opportunità cercare di usare quella lingua, cioè nei negozi, ovunque vadano, non so, anche cercare di parlare con quei parlanti nativi il più possibile e fare anche quel altro investimento, come leggere, ascoltare, guardare qualcosa, tutto quello che riguarda la lingua che loro vogliono imparare, e farlo nel modo che gli motiva, che non so, che lo trattano come un divertimento e non come un obbligo che devono fare. Penso che così si impara la lingua meglio o più rapido. E anche di godere haha, di quella esperienza, perché poi quando imparano quella lingua, poi sempre possono, non so, ricordarsi del suo viaggio, dell'apprendimento.

J. Sì, tutta l'esperienza,

S: = Sì

J: Ecco abbiamo finito, grazie mille per la tua collaborazione.

S: Grazie a te.

Transkript 2

J: Buongiorno Luise

L: Buongiorno

J: Sei pronta, possiamo cominciare?

L: Sì

J: Ok va bene. Allora, prima domanda. Puoi dirmi di più sulla tua decisione riguardo al tuo arrivo in italia.

L.: studio il francese e l'italiano all'Università di lingue in Germania perché adoro il francese e l'italiano da alcuni anni. Quindi, per me era già fisso di andare a torino o piuttosto in italia. Sì, è stato molto bello, molto importante per me.

J: Ok, va bene. E come ti trovi vivere qui in italia, preferisci qui per esempio o nel tuo paese d'origine e perché?

L: Mi piace un sacco lo stile di vita qui in italia. Aadoro l'atmosfera degli italiani, anche le persone qui sono gentilissime e aiutano sempre. Qui la vita è più rilassata e tutti hanno un buon umore e se si arrabbiano, gli italiani sono sempre molto rumorosi haha, ma in generale direi che lo stile di vita mi piace o preferisco lo stile di vita in italia.

J: Quindi è molto diverso dal tuo paese d'origine?

L: Sì, sì molto.

J: e le persone, tutto?

L: Sì, anche.

J. Ok, va bene e cosa pensi della lingua?

L: La lingua italiana è una lingua molto melodica secondo me. Mi piace molto la pronuncia. Per me non era troppo difficile di studiare l'italiano anche se ancora faccio degli errori, ma è normale perché sono tedesca, ma è una lingua molto chiara e per me non troppo difficile.

J: Va bene. E la tua esperienza con la lingua italiana? È stato difficile all'inizio? Hai usato per esempio più l'inglese? Hai seguito un corso di lingua italiana ?

L: Qui a torino?

J: Sì, in quali situazioni hai usato di più italiano?

L: con le mie coinquilline nell'appartamento parlo soltanto l'italiano. Anche all'università non c'era nessun docente che parla tedesco o inglese, quindi dovevo sempre usare l'italiano e volevo farlo anche perché, per esempio la mia coinquillina italiana ha vissuto un anno in germania, quindi parla anche molto buono il tedesco, ma dall'inizio ho sempre detto che non voglio parlare in tedesco perché sono qui in italia e voglio parlare l'italiano. Quindi, per me all'inizio era un po difficile, ma era una costrizione per me di parlare l'italiano.

J: Va bene. E le persone in Italia, cioè a torino sono disposte a parlare con te in italiano e se sì chi, chi sono? Parlanti nativi, persone di altri paesi, immigrati?

L: Normalmente gli italiani sono molto contenti se notano che parlo anche l'italiano e provo di parlare sempre l'italiano, anche al supermercato, al bar o con gli italiani in generale.

J: Va bene, quindi non ci sono ostacoli quando cerchi di parlare italiano?

L: Quasi mai. Non conosco cento per cento del vocabolario, quindi ci sono anche delle difficoltà, descrivere che, cosa, cioè, quello che voglio dire o devo cercare sul dizionario una parola, ma in generale non avevo grande difficoltà con la lingua italiana.

J: Va bene. E per esempio, hai paura che alcune persone ridino di te quando parli italiano o hai mai avuto paura?

L: Un po', c'è la pressione verso gli italiani nativi perché non ho una pronuncia cento per cento italiana ma è normale, sono tedesca. Anche perché la mia grammatica o il vocabolario non sono cento per cento coretto. Anche perché sono perfezionista, quindi io sempre ho questa pressione di parlare in un modo corretto e scegliere le parole giuste, ma sono sicura o piuttosto sicura del mio italiano, quindi non ho paura che ridono o qualcosa.

J: Va bene. E inoltre, secondo te c'è qualche differenza nel modo in cui gli italiani trattano gli estranei che parlano la loro lingua e quelli che non sanno italiano?

L: Dipende dalle persone. Secondo me, ci sono degli italiani che rendono conto o che fanno attenzione che non parlo l'italiano, quindi parlano più lentamente, più chiaramente, non usano del vocabolario difficile, ma ci sono altri che parlano nel loro modo normalmente e non fanno attenzione che sono tedesca. In generale direi che, come ho già detto, gli italiani sono sempre contenti che parlo l'italiano e fanno attenzione in generale.

J: E hai mai avuto i problemi di discriminazione di qualsiasi tipo nei tuoi confronti da parte degli italiani e se si puoi spiegarmelo?

L: Direi di no

J: Quindi alcuni di loro sono rimasti positivamente sorpresi quando hanno capito che tu potevi parlare la loro lingua?

L: Sì sono

J: = Puoi descrivere per esempio una situazione?

L: Conosco un sacco di italiani che mi dicono che parlo l'italiano in un modo molto bello, e molto buonissimo. Anche sono sempre contenta quando un vero italiano mi dice che parlo l'italiano buonissimo, sono fiera perché ho lavorato tantissimi anni per avere questo livello.

J: Quindi, tu ti senti a tuo agio a parlare solo l'italiano quando sei circondata dai parlanti nativi?

L: Non mi sento male. Quindi sì, sono contenta di parlare. L'italiano è un po' difficile se i giovani parlano l'italiano tra di loro, di capire è un po' più difficile per me, ma in generale mi sento bene.

J: Va bene. E quando ti trovi per esempio in un gruppo di italiani o di altre persone che parlano italiano, ti senti più a tuo agio nel usare l'italiano con loro o l'inglese e perché?

L: Visto che l'inglese non è la mia lingua preferita, preferisco sempre francese e italiano. Quindi, provo di evitare di parlare l'inglese, anche perché dovrei migliorare il mio inglese, normalmente,

ma preferisco sempre l'italiano e francese. Quindi, non avevo mai difficoltà con la lingua italiana, anche con un gruppo di italiani o qualcosa.

J: Va bene. Quali motivi ti spingono ad imparare una nuova lingua, per esempio?

L: Una nuova lingua, stavo sempre pensando di imparare una nuova lingua, ma per il momento direi che mi bastano le quattro lingue che parlo, ma per esempio nel futuro immaginerei di studiare anche un'altra lingua, ma per il momento è molto importante o essenziale per me di perfezionare le mie lingue che conosco già.

J: Ok, va bene. Secondo te, quali sono alcuni dei vantaggi e dei benefici che possono essere ottenuti dagli studenti di lingue nel processo d' apprendimento.

L: Secondo me, le lingue sono molto importanti in questo mondo oggi. Per questo mondo globale o per il lavoro globale. Quindi, io direi sempre che le lingue, ci vuole studiare le lingue molto. Consiglio anche di studiare una lingua in questo contesto. Oggi anche è molto importante.

J: Va bene. E come descriveresti il tuo investimento mentre impari per esempio lingua italiana?

L: Secondo me, la cosa più utile e di trasferirsi in un paese di cui si vuole imparare la lingua e parlare con i nativi. Questa è la cosa più utile, più comodo. Sì, così hai sempre la costrizione di parlare questa lingua o anche guardare un film nella lingua originaria, originale, ma la cosa più importante è il modo di studiare una lingua più veloce e di trasferirsi in questo paese.

J: Va bene. Pensi che imparare l'italiano o qualsiasi altra lingua abbia cambiato o stia influenzando la tua identità, cioè chi sei?

L: Direi di sì. Ho cominciato di studiare le lingue più di dieci anni fa e da questo momento sono più aperta anche di conoscere altre culture. È più facile di capire altre persone che vogliono studiare il tedesco per esempio, perché conosco le difficoltà di leggere o di scrivere in una lingua. Sì, sono più aperta, più interessata anche di conoscere altre culture, altre persone. Sono più tollerata direi, sì.

J: Benissimo. E l'ultima domanda: che consiglio daresti ad altri giovani, per esempio studenti erasmus, che vogliono venire in Italia o in qualsiasi altro paese per migliorare la lingua che stanno imparando o vogliono imparare?

L: Come ho già detto, la cosa più importante, più utile e di parlare con i nativi e anche è molto importante di non cercare sempre la parola sul dizionario. Invece di descrivere la parola o la cosa, quello che vuoi dire. Così puoi imparare più di descrivere una cosa. Anche molto importante quando una persona si trasferisce in un altro paese, è molto importante di evitare di parlare la lingua materna. Quindi di parlare con i nativi e anche di preparare prima di andare in un altro paese almeno delle parole di base.

J: Va bene, benissimo. Ti ringrazio Louise

L: Prego, figurati.

Transkript 3

J: Hello Nikolina, how are you?

N: Hi, Josipa, good, thank you and you?

J: Good, thank you. Are you ready? Can we start?

N: Yes, yes I am

J: Great, can you tell me more about your decision regarding your arrival in Italy, so why did you choose to come here and is there any specific reason why you chose precisely Italy?

N: So, since I was little I always wanted to go to Italy and travel there, in every town I could, so this decision, actually possibility to go there as an Erasmus student for a few months and the possibilities were really good so I also study Italian language at university so it's also to improve my language, so I really wanted to go there and it's really nice, I like it a lot.

J: Ok, and how do you find living in Italy. Do you prefer it here or in your home country and why?

N: Honestly, I really like it, some things are different but not so much as it is at home in Croatia. I mean, it's really good for me and I can imagine living here someday.

J: Oh ok, so do you like people, language, lifestyle..?

N: Yes, they are all very nice and they are all really surprised when I tell them that I speak Italian and it is also a surprise to me how they are surprised because of me.

J: And is it very different from your home country?

N: No, it's not so much. I mean, some stuff yes, but not so much as I thought it would be.

J: Ok and can you describe your experience with Italian language here in Italy, for example: was it hard at first, did you use more English at the beginning or did you take some courses in Italian language to help you and in which situations did you use Italian the most?

N: So when I first came I used Italian because it's not really a problem because you can understand them when they speak. They are not that fast and they also help me. If I don't know some words, I say it in English and they help me to say it in Italian so it's ok, they are nice. I didn't take any course before I went but I already study Italian at the university.

J: Are people in Italy willing to hold conversation with you in general?

N: Yes, yes, they are really nice and they really help me when I talk with them. It really helps me to improve my language.

J: Did you speak more with the native speakers or

N= yes, yes with native speakers and my roommate is also italian and I speak with her all the time in italian.

J: Were there some situations where you founded some obstacles trying to speak italian? Were there some situations where it was more difficult?

N: Not really, it was really ok.

J: Ok and are you afraid that some people for example will laugh at you when you speak italian?

N: At the beginning I was really afraid of that and always before I would speak with them, I was always thinking how they will react, will they maybe laugh at me or make fun of me or something, but in the end, it turned out pretty well, so I am not afraid anymore.

J: What do you think it could be a reason for that for example, why you were afraid?

N: It was probably insecurity and the fact that I am not a native speaker, so it's a bit different. I speak differently italian and the pronunciation could also be the problem sometimes.

J: And do you think that italian people may also treat you differently just because you are stranger?

N: Well, you know, I think it depends on the people, because here in my dorm I have some people that are really nice to all of us Erasmus students and then there are some who don't really like us, because as they say, we like parties and all that, so they don't really like us, but the others are really nice, they always help us and everything.

J: Ok, so according to you, there is some difference in the way italian people treat some strangers who for example speak english and others who don't? Do you think they treat you or some other Erasmus students who speak italian in a different way than other students who simply do not?

N: No, they treat us all the same. It's really equal.

J: Ok and have you ever had problems of discrimination of any kind against you by italians?

N: No, never.

J: Were some of them then positively surprised when they realized that you could speak their language?

N: Actually a lot of them. For example I would go to the kitchen and some people were already there. Since I don't know them, I would first listen in which language do they speak and I would approach them and introduce myself in italian, if they are italians and they would also

be surprised when they found out that I am not from italy, that I am from other country and that i speak italian.

J: Ok so would you say that you feel comfortable speaking ony italian when surrounded by native speakers?

N: Yes, yes, it's really ok.

J: And for example when you find yourself in a group of italian people or some other people who speak italian do you fee more comfortable using italian with them or english?

N: Well, if they speak in standard italian then it's ok for me, but if they speak in some dialect then I really don't understand them. It's really hard to understand them and I ask them in english what did they say because it's hard.

J: And with other erasmus students who speak english for example from other countries, did you use italian or were you speaking more english with them, just because they are not native speakers?

N: I speak english with them.

J= ok, even tho they know italian for example?

N: yea, because we are never alone so it's easier if we speak all in one language, the same language.

J: Ok. And what motivates you to learn a new language? According to you, what are some of the advantages and benefits that can be gained by language learners in the process of language learning?

N: So, i think that it's always better if you know more languages because it's better for your future, for your career. I mean for everything, especially today you need to know at least two languages or three languages. It's better. I mean it's not always easy, especially if you are that kind of person for who is harder to learn a new language and I think that for me, personally, I really hate to study some language, like learn a new words and so i would prefer speaking with some native speaker and

J= aha to be more active

N: = yes

J: Ok, so do you think that you are fully involved in a language learning activities: Would you say that?

N: Well, i think yea. I think.

J: How would you describe your investment while learning italian language? So investment can be seen for example taking some language courses, talking with native speakers, moving abroad. What would you say, how would you describe your investment?

N: So as I said before, talking with native speaker, that's what i prefer, if it's possible and going, travelling to that country and

also maybe some online courses that you can speak online with some native speakers or with some others that know that language.

J: And do you think that learning italian or any other language has changed or is affecting your identity, that is who you are?

N: Well, i didn't notice that i changed after that. I mean, i did change now that I am in italy and after some time that I am here but after learning italian, no, i didn't notice anything.

J: What advice would you give to other young people, to other erasmus students who want to come to italy or any other country to improve language they are learning?

N: I would just say that they need to, i mean if they want, that they need to go and just enjoy their time there, study of course, and talk with other people, especially native speakers to improve their language and just to go to that country as much as they can to improve it, the language.

J: Ok. So overall are you satisfied with your erasmus?

N: Yes, yes I really am.

J: Ok, thank you so much Nikolina.

N: Thank you!

Transkript 4

J: Buongiorno Louis, sei pronto, possiamo cominciare?

L: Sono pronto

J: Ok, puoi dirmi di più sulla tua decisione riguardo al tuo arrivo in italia. Perché sei venuto a studiare a torino, c'è un motivo specifico per cui hai scelto proprio italia o torino?

L: Ho scelto l'italia perché polito era la sola scuola a proporre design comunicazione e quindi la sola ragione.

J: Ok, e come ti trovi qui in italia? Preferisci qui per esempio o nel tuo paese d'origine?

L: Mi trovo bene, ma preferisco il mio paese perché c'è la mia vita lì.

J: E come trovi le persone qui, per esempio la lingua, lo stile di vita? È molto diverso dal tuo paese d'origine?

L: Non è tanto diverso, ma le persone sono più simpatiche.

J: Dove?

L: In italia. Sì, sì, più simpatiche che i francesi e come dire, la vita è più un figo, tranquilla haha.

J: Puoi descrivere la tua esperienza con la lingua italiana in Italia? È stato difficile all'inizio per te? Imparare la lingua, hai usato più inglese all'inizio per esempio?

L: All'inizio ho provato di utilizzare l'inglese, ma con gli italiani è un po' difficile perché loro non parlano tanto inglese e vivo in una residenza con solo italiani e quindi all'inizio non parlano tanto perché dovevo parlare italiano, ma con il tempo ho imparato a parlare, ho fatto domande.

J: Va bene, hai seguito un corso di lingua italiana?

L: Sì, ma il livello era troppo basso, quindi ho imparato più velocemente con le persone che con il corso, le lezioni.

J: Va bene. E in quali situazioni hai usato di più italiano, per esempio?

L: Adesso ho amici italiani, quindi con gli amici.

J: Va bene. E le persone qui in Italia, sono disposte a parlare con te? e per esempio se sì, chi sono loro? Parlanti nativi, cioè italiani, persone di altri paesi, immigrati, studenti Erasmus?

L: Sì sì, con gli italiani, per esempio l'associazione esn, quando all'inizio parlavo inglese, ma preferisco, preferisco

J: Tu preferisci o?

L: Sì, parlare italiano con loro per imparare e quindi loro adesso parlano italiano con me.

J: E trovi ostacoli quando cerchi di parlare in italiano, per esempio se non hai un livello alto cioè, trovi ostacoli quando parli per esempio con un parlante nativo? È più difficile parlare in italiano che in inglese?

L: No, penso che è più facile.

J: Più facile?

L: Parlare in italiano sì.

J: Perché?

L: Perché per comunicare, e perché loro, gli italiani, non sempre, ma loro non parlano inglese bene e quindi a Santa Giulia per sempre haha.

J: Hai paura che alcune persone ridano di te quando parli italiano?

L: Non ho paura, ma non mi piace perché provo a imparare la loro lingua e quindi non mi aiuta di ridere.

J: Quale potrebbe essere la ragione di questo?

L: L'accento, perché quando c'è due le terre, in francese non c'è un accento per dire come città, le città, per me è stesso.

J: Va bene. Allora, pensi per esempio anche che gli italiani possano trattarti in modo diverso solo perché sei straniero?

L: Sì

J: Inoltre, secondo te, c'è qualche differenza nel modo in cui gli italiani trattano gli estranei che parlano la loro lingua, e quelli che non sanno italiano?

L: c'è una differenza tra?

J: = sì, come li trattano per esempio.

L: No, gli italiani sono simpatici sì

J: Con tutti?

L: Con tutti, sì, con gli stranieri sì, ma con gli altri italiani non lo so, non penso.

J: Va bene. Hai mai avuto problemi di discriminazione, di qualsiasi tipo nei tuoi confronti da parte degli italiani?

L: No, non penso.

J: Ok, inoltre, alcuni di loro, cioè gli italiani, sono rimasti positivamente sorpresi quando hanno capito che tu potevi parlare la loro lingua?

L: Sì

J: Puoi descrivere qualche situazione, per esempio?

L: Quando mi presento a un italiano, dico posso parlare in italiano, ma quando io parlo con loro, loro sono sorpresi perché parlo bene tra virgolette haha.

J: Ok e ti senti a tuo agio, cioè a parlare solo italiano quando sei circondato dai parlanti nativi per esempio?

L: Sì sì

J: e per esempio quando ti trovi in un gruppo di italiani o di altre persone che parlano italiano, ti senti più a tuo agio usare italiano con loro o inglese e perché?

L: L'italiano perché adesso sono abituato di parlare italiano quando ci sono altri italiani, ma non parlo tanto quando c'è un gruppo di italiani perché è difficile di capire cose.

J: di capire tutto, sì, Va bene. Quali motivi ti spingono ad imparare una nuova lingua?

L: Ma primo perché è un altro paese, quindi un'altra cultura e per imparare una cultura bisogna di imparare la lingua penso.

L: Va bene, e secondo te, quali sono alcuni dei vantaggi e dei benefici che possono essere ottenuti dagli studenti di lingue nel processo nel processo di apprendimento delle lingue. Quali sono i vantaggi ?

L: Di parlare italiano ?

J: Sì

L: Ma per si fare capire e nella vita è tante utile.

J: C'è un motivo particolare per cui vuoi imparare una nuova lingua, cioè, ci sono anche opportunità di lavoro? Cosa significa adesso per te quando sai italiano? Tu lo puoi usare dopo anche quando torni in Francia?

L: No, non penso, ma provo di utilizzare la lingua italiana con i miei amici quando torno in Francia.

J: Ok, e adesso come tu descriveresti il tuo investimento mentre impari la lingua italiana. Un investimento può essere per esempio seguire un corso di lingua italiana, parlare con parlante nativo, trasferirsi all'estero, per esempio cosa significa per te? Come tu investi nella lingua italiana?

L: = come ho fatto, come era il mio investito?

J: Sì

L: All'inizio ho provato di imparare online, ma è più facile

J: = come quelle applicazioni come

L: = duolingo ho imparato e dopo ho imparato con erasmus + per imparare e per fare capire e più facile parlare la lingua, quindi quando sono arrivato qua ho imparato un po' più velocemente e le mie lezioni sono in italiano.

J: tutte le tue lezioni sono in italiano?

L: tutte

J: Quello ti ha aiutato molto probabilmente?

L: sì, è perché il mio livello è più forte che le lezioni italiani.

J: Va bene e pensi che imparare italiano o qualsiasi altra lingua abbia cambiato o stia influenzando la tua identità, cioè chi sei?

L: Non penso, non tonte, magari quando ritorno in Francia posso vedere la differenza.

J: Aha, adesso non vedi però

L: = adesso non penso.

J: Va bene. Che consiglio daresti ad altri giovani, cioè studenti erasmus o altri giovani che vogliono venire in italia o in qualsiasi altro paese per migliorare la lingua che stanno imparando?

L: parlare con gli altri, con le persone di paese, molto utile sì, ma imparare le come si dice basics a casa prima di andare al paese sì

J: è poi arrivare qui e parlare con i parlanti nativi?

L: = sì, per si fare capire

J: quello ti ha aiutati di più?

L: sì e non parlare la madrelingua nel paese

J: allora, conoscere le altre persone italiane?

L: sì

J: va bene,ecco quello era tutto. Grazie mille per la tua collaborazione!

L: Prego, era un piacere.

Transkript 5

J: Hi Andres, how are you?

A: Good and you?

J: Great thank you. Can we start?

A: Yes

J: Ok,are you ready?

A: Yes

J: Can you tell me more about decision regarding your arrival in italy?

A: I came here to study six months because I thought living in this country was a great opportunity,so i was attracted by the culture, the people and expectations of what I could learn here.

J: Ok and how do you find living here in italy? Do you prefer it here on in your home country and why?

A: It's different, I really like living in italy. I have a connection now with this country but I don't know which one I would prefere honestly. Maybe in the future I see myself working in mexico for a while, but italy is really always an option.

J: Ok, and how do you like people, language, lifestyle? Is it very different from your home country?

A: Yea, it's completely different, like we have an ocean of distance. The language is pretty similar so in that part I don't feel far away, but the culture..The people are also similar, but the culture in general is completely different.

J: Ok, and can you describe your experience with italian language in italy, for example: was it hard at first? Did you use more english in the beginning? Did you take some course of italian language and in which situations did you use italian the most?

A: I use italian the most like when I, like basic necessities, supermarket and bars and asking for a stuff, and I had a course in polito, like really basic course.

J: Are people in italy willing to hold conversations with you, for example and if yes who? Like native speakers, strangers?

A: Usually native speakers when I talk, they notice my spanish accent, so i don't know why here everyone speak spanish, so they always try to establish a conversation in spanish, even they don't speak it right, but i guess they like it,so they try to speak spanish and I try answer it in italian but they come back to spanish.

J: Are you afraid that some people, for example will laugh at you when you speak italian, you know because of your accent or..

A: = no, not laugh, what I feel is just that they don't like how I express myself, so maybe they will just not get interesting in the conversation.

J: Ok, and do you think that italian people may treat you differently just because you are a stranger?

A: Yes, a little bit more.

J: According to you is there any difference in the way italian people treat strangers to those who do know how to speak it and others who simply do not? So, strangers who speak italian language and who do not speak italian?

A: Yea they treat them different so if you understand, I see that with my friends. They don't speak anything I can't understand so maybe they treat me a little bit different, because I can speak their language so they can communicate with me and when you are a completely stranger to the content to the language, it's super hard, like they are more close to those people.

J: Have you ever had problems of discrimination of any kind against you by italians?

A: Rarely, like once in a while just because not knowing the language and being from another continent.

J: Ok, and on the other hand, were some of them positively surprised when they realized you could speak their language and can you describe for example one situation?

A: Yea, especially like, italian people like the majority of them are really nice, so you just try to speak italian and they start saying: „you are bravissimo, you are good“ even tho you are not, but they like to make you feel good.

J: Ok, nice, and when you find yourself in group of italian people or some other erasmus students, do you feel more comfortable using italian with them or english and why?

A: English

J: Why?

A: English, because especially erasmus groups they don't speak italian, so it's always in english and when we have italian speakers in the group everyone kind of tries to speak italian, the conversation is in italian for just a short time and then it goes back to english.

J: But you don't like that much?, for example if you are in group of italian people, does it bother you for example, if you want to speak italian with them and they just switch to english?

A: Yes it bothers me, it bothers me because I am in italy for some reason

J: Ok, and what motivates you to learn a new language?

A: Being able to speak with more people and learning a culture.

J: According to you, what are some of the advantages and benefits that can be gained by language learner in the process of language learning ?

A: So the benefits are that as I said, you can speak with more people, you really learn a culture because without the language you cannot completely learn it. You can make deeper relationships and that's the benefit also.

J: Ok and do you think that you are fully involved in language learning activities?

A: No, I can do more.

J: How would you describe your investment while learning for example italian language, like for example a learner who is invested in a given set of language practices would most likely be a motivated learner, so investment can be seen like taking language course, talking with native speakers, moving abroad...) You already moved.

A: I already moved but I am not that invested. Once I am here I am talking with foreigners, not really italians most of the time so I will say I still have a language course but I could be more invested, like medium.

J: And do you think that learning italian or any other language has changed or is affecting your identity, who you are ?

A: Yes

J: Ok, can you explain?

A: So a language is a reflection of a culture, so when you learn a language you get some of the behaviours of that culture, so maybe italian has also changed, especially when I am speaking italian i feel I am a different person than when I am speaking spanish.

J: Ok, so you think that you have a different identity like, that you can change, switch identities

A: = Yes just like, for example in Italy I say *bello*, when I speak in Italian, I say *bello* for everything and in Spanish I will never say that, like something is beautiful. So in Italy I just, i kind of see the best part of things more often, because is *bello, bello, bello*. It's just a simple and silly example but that's how I see it.

J: Ok and the last question: What advice would you give to other young people, for exmple erasmus students who want to come to italy or any other country to improve language that they are learnig or they want to learn ?

A: An advice I would give them is to take the italian course seriously and to really try to meet italian people or the people of the country, speak with them, be with them, hang out with them. Sometimes is difficult, at the beginning especially when you cannot express yourself, but once you establish a friendship with someone that is patient and willing to hear you, that's the only way you will get out of a comfort zome and learn a language.

J: Ok that was all. Thank you very much Andres!

A: You are welcome!